

LAIKAS

"EL TIEMPO"
SEMANARIO LITUANO
Mendoza 2280
Avellaneda, Bs. Aires
1951. I. 30
IV M. * Nr. 39

"LAIKO" Platinimo Vajus

Vasaris yra Lietuvos Nepriklausomybės ir lietuvių tautinės savivarbos mėnuo.

Artėjanti Vasario 16 šventė įpareigoja Tave, Knygnešių Šalies Ateivi, atiduoti savo metinę duoklę lietuviškajai spaudai.

Vasario mėnuo yra "LAIKO" platinimo mėnuo. Taigi:

1. Nedelsdamas atnaujink "LAIKO" prenumeratą tiesiog arba per platintoją. Kiekvienas dėsimas yra laikraščiu papjūti.

2. Surask bent vieną naują "LAIKO" skaitytoją. Užsakyk "LAIKĄ" savo giminėms ir bičiuliams kituose kraštuose. Tuo prisidėsi prie laikraščio tobulėjimo.

3. Skelbkis "LAIKE" ir siusk jam kiekvieną žinią iš vietos lietuvių gyvenimo. Šitai padarys jį aktualesnį ir įdomesnį. Jis bus tavo laikraštis.

4. Jeigu gi tavo gyslose tešėta knygnešių kraujas — ryškis didesnei aukai. Pasižadėk kas mėnesį skirti tam tikrą sumą savo laikraščiui. Arba būk "LAIKO" garbės leidėjas. Nebijok: dėl to elgetauti neteks. O išėjimo spauda yra reikalinga tokių moderniškų knygnešių, kurie sutinka ant savo pečių nešti laikraščio leidimo našta.

Tad visi į talką! Kiekvienas sąžiningai atiduokime savo duoklę lietuviškai spaudai. To reikalauja mūsų tautinė savigarda.

K. Šimonis

KNYGNEŠYS

GEN. TEODORAS DAUKANTAS

Trikampio Kautynės Korėjoje

(Suwon - Wonju - Andong)

Kinų komunistams tiesiog dalyvaujant, prasidėjo naujas, žymiai skirtingas Korėjos karo laikotarpis, Mac Arthuro pavadintas "naujuoju karu". Išplėsta iš siaurės korėjiečių iniciatyva staiga išslydo iš amerik. rankų, kai naujos, moderniška ginkluotos ir gerai apmokytos masinės jėgos įsimašė į karo veiksmus. Jos privertė Jungtinių Tautų karių galvotukėmis trauktis nuo Mandžiūrijos sienos, nes tik tuo būdu buvo galima išvengti labai skaudžių nuostolių mažai prasminguose ariergardu (užpakalinių saugos dalinių) mūšiuose.

"Panteros" planas pasirodė visoje savo pilnumoje. Mandžiūriška pantera šoko ant moderniškausiai ginkluoto medžiotojo, kad iš viršaus krisdama, sutriuškintų medžiotoją amerikoną, per arti atsідūrusį prie jos landynės. Bet šiuo atveju "medžiotojas" pasirodė esąs pakankamai prityręs: jis staiga pasitraukė, ir pantera nesutriuškino jo kaulų, tik spėjo prispausti jo koją prie Hungham uosto. Pavartojus mechanines priemones, "sužeistasis" buvo ištrauktas iš spąstų ir dabar vėl kaujasi centrinėje Korėjoje.

Ivykiai įrodė, kad Mac Arthuras, įsakydamas veikia pasitraukti nuo puolancios kinų masės, teisingiau galvojo už anglų karių, kurie savo namiškiams į Angliją su pasipiktinimu rašė: "Tris savaites traukėmės, o nė vieno kino nematėme".

Dar ir sausio mėnesį iniciatyva yra komunistų rankose. Savo pasisekimų apsvaiginti, jie nori kaip galima daugiau laimėti ir išdidžiai atmeta visus Jungtinių Tautų paliaubų pasiūlymus. Tik pastaruoju metu, kai jų žygiavimas pirmyn atsimumė į Suwon — Wonju — Andong trikampį, Pekinas pa-

sidarė kiek taikingesnis ir pasiuntė neoficialų, dviprasmišką ir daug nuolaidų reikalaujantį (Formozos ir įsileidimo į Jungtines Tautas) paliaubų pasiūlymą. Nors šitas pasiūlymas turės būti atmestas, tačiau jo svarstymas nudels Pekino paskelbimą agresorium ir iš to plaukiantį politinių bei ekonominių sankcijų pritaikymą.

Mac Arthuro manevro dėka Jungtinių Tautų kariuomenė jau yra atsīgavusi ir mūšiai Suwon — Wonju — Andong trikampyje, esančiame centrinėje Korėjoje, vis dažniau pradeda keisti laimėtoją. Abi pusės puola, abi ginasi. Nuo šio trikampio kautynių priklausys tolimesnė Korėjos karo eiga: arba pavyks galutinai komunistus sustabdyti snieguotose centro Korėjos tarpukalnėse ir padėtis nusišlovės, arba įvyks dar vienas pasitraukimas, ir tada vėl matysime Pusano prietilčio gynybą. Jeigu nebus padarytas Jungtinių Tautų sprendimas pagrindinai keisti strategiją ir apeisti žemyną, tai atrodo, kad amerikiečius iskrąpstyti iš Pusano prietilčio komunistams bus beveik neįmanoma, nes sutrumpėjus frontui, lengvėja koncentruoti aviacijos priešpuolius ir ginti fronto sparnus stipraus laivyno pagalba. Žymus amerikiečių strategijos profesorius admiralas Mahon jau XIX amžiaus gale labai pabrėžė viešpatavimo jūrose svarbą. Šiuo gi metu amerikiečiai viešpatuoja ne tik jūrose, bet ir ore. Jungtinės Tautos prie Korėjos yra sutraukusios apie 400 įvairaus tipo karo laivų ir virš tūkstančio moderniškų lėktuvų, pradant skraidančio m ir s tvirtovėmis B-29 ir baigiant pačiais greičiausiais Saber F-82 sprausminiais naikintuvais.

Kai amerikiečiai artėjo prie Mandžiūrijos sienos, jų laimėjimai palaipsniui tirpo, nes anapus Yalu upės komunistai turėjo saugią erdvę, iš kurios ėjo nauji sustiprinimai ir kurioje galėjo persiorganizuoti sumušti daliniai. Tarsi iš už saugaus kampo, iš anapus Yalu upės ėjo vis pavojingesni smūgiai Jungtinių Tautų kariams. Juo frontas artėjo arčiau Yalu, juo tie smūgiai smarkėjo. Šito priežastis buvo skilimas tarp amerikiečių politikos ir strategijos. Jos pradėjo viena antrai kludyti. O tai yra blogai, nes karo esmė, anot Klauswitz, yra politikos vedimas jėgos priemonėmis. Mac Arthuras turėjo kariauti su priešū, iš kurio gavo vis smarkesnius smūgius, be teisės smogti atgal.

Panašus dalykas dabar atsitinka su kinais: sovietų politika reikalauja, kad kinai pulūt amerikiečius, tuo pačiu neišvengiamai tokdami nuo Yalu priedangos. Tačiau sovietų strategija nesuteikia kinų komunistams priemonių apsisaugoti nuo puolimo iš oro ir jūros. Šita aplinkybė vis labiau tirpdo komunistų laimėjimus sausumoje ir stumia juos į vis sunkėjančią karo padėtį. Tai atrodo keista, bet taip iš tikrųjų yra.

Klaidingai mano tie, kurie siūlo Korėją visai apeisti, nes tuomet viešpatavimą ore ir jūrose būtų beveik neįmanoma išnaudoti. Tai būtų pasyvi gynyba, kuri kiekvienu atveju kare yra pragaistinga ir veda į pralaimėjimą. Tuo tarpu net siauras prietilčio grasina priešpuoliu ir visuomet yra reikšmingas. Šito pavyzdys gali būti kad ir vakariečių zonos Berlyne, kurios sovietams yra kaip krislas akys.

Tuo tarpu, nors karas ir nepaskelbtas, bet taikos nėra. Korėjoje eina vadinamas civilinis karas, kurio strategiją jau Leninas atsidėjęs studijavo. Bolševikai yra ge-

No es posible seguir callando

El sufrido pueblo ruso vive hoy mucho más desvalido y más hambriento que en la época de los zares. Pero el pueblo lituano es más desdichado todavía: ni siquiera tiene derecho a sufrir y morir en su tierra, cerca de los suyos. Allí las deportaciones en masa a las regiones más inhóspitas de Rusia, de las que no se sale más, son el pan nuestro de cada día. Obedecen al más vasto y satánico plan de exterminio de todo un pueblo, mediante el asesinato y la deportación, que en Rusia es sólo una manera más lenta y refinada de asesinar. Trescientas mil víctimas costó a Lituania la ocupación nazi; más de quinientas mil le iba costando a mediados del 49 la ocupación rusa. Esto es, el 30% de la población lituana ha sido exterminada por los leviantes totalitarios.

Según cálculos moderados, quince millones de seres se pudren en vida en campos de concentración, que nada tienen que envidiar a los de la Alemania nazi. Pero ni la inmensa tragedia de esos humillados y ofendidos, ni el genocidio perpetrado contra pueblos enteros han logrado suscitar en el mundo el torrente de protestas y anatemas que los hombres con dignidad tienen que exteriorizar, si no quieren deshonrarse. No es posible seguir callando. Callar ante tanta infamia es mancharse. No ignoro que los stalinistas, maestros de la mentira y profesionales de la calumnia, han cretinizado a muchos hombres de buena voluntad. Pero ¿qué pueden valer las aseveraciones de quienes afirman que el fin justifica los medios y repiten con Lenin que se puede emplear con el adversario dolo y ocultación de la verdad? Por otra parte, si los rusos tuvieran la conciencia tranquila, no se opondrían a una investigación; antes, serían los primeros en pedirla. La cerril negativa de Rusia es la prueba acabada de su culpabilidad sin atenuantes.

VICTOR DOTTI.

Naujausios žinios

● KOREJOJE komunistai pasitraukė į siaurę visu frontu 10—20 km. Šitas komunistų manevras aiškina, kaip tyla prieš audrą. Panašiai jie elgėsi prieš 2 mėnesius, kai staigiu masiniu smūgiu privertė Mac Arthuro pajėgas skubiai pasitraukti nuo Yalu upės.

● Tą pačią dieną, kai Lake Success turėjo įvykti balsavimas paskelbti Maocetungo Kiniją agresorium (sausio 25 d.), Pekino liaudies vyriausybė pranešė sutinkanti derėtis dėl paliaubų Korėjoje. Ji primanti 12 valstybių pasiūlymą sušaukti 7 valstybių konferenciją (JAV, D. Britanijos, komunistinės Kinijos, Sov. Sąjungos, Prancūzijos, Indijos ir Egipto). Šiuo gudriu manevru vėl kariai laikui sukludoma agresorių pavadinti jo tikru vardu ir pritaikinti atitinkamas sankcijas.

● GEN. EISENHOWER, aplankęs Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Danijos, Norvegijos, Anglijos, Portugalijos, Italijos, Vakarų Vokietijos ir Islandijos sostines, tarėsi su atsakingais valdžios ir kariuomenės žmonėmis dėl vakarų Europos gynybos. Sausio 31 d. grįžta į Washingtoną, kur padarys svarbius pranešimus ir kalbės per radiją. Po to tuojau grįš į Europą Atlanto Pakto tautų kariuomenės organizuoti.

● JOHN FOSTER DULLS, nepaprastas JAV ambasadorius, sausio 25

d. atvyko į Tokio taikos traktatui su Japonija sutarti. Jis pareiškė, kad Mac Arthuro misija Japonijoje tuoj baigsis, ir Japonija pati paims savo likimo vairą ir rankas.

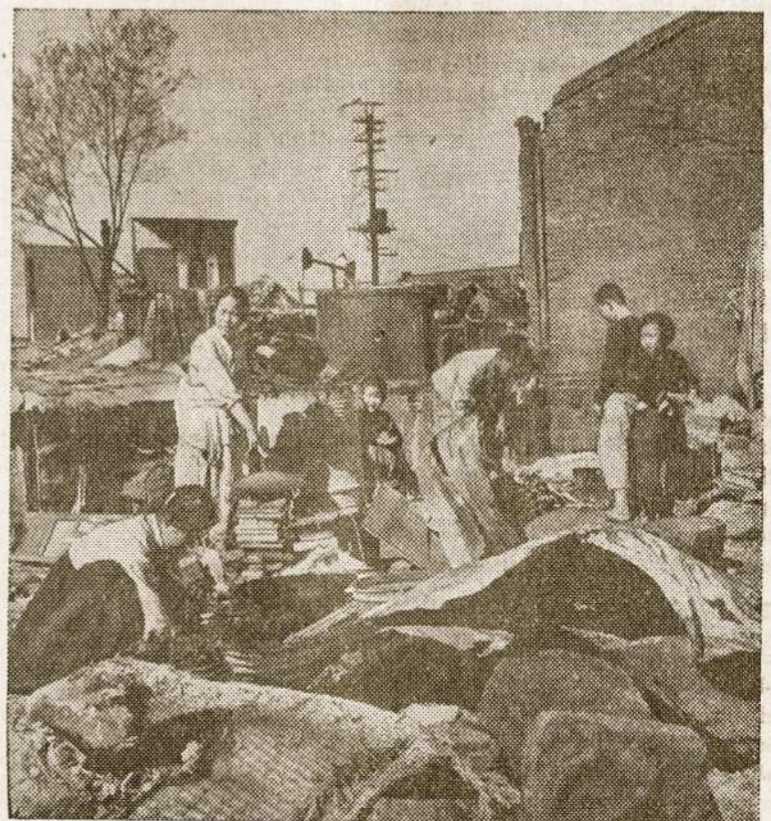
● ARGENTINOJE komunistinių gaidulų sukeltas geležinkeliečių streikas sausio 25 d. buvo likviduotas, paskelbiant geležinkeliečių mobilizaciją, kuria jie atsidūrė kariuomenės žinioje.

● Sausio 25 d. JAV, Anglija ir Prancūzija įteikė Kremliu notą, kuriomis praneša, kad sutinka dalyvauti "4 didžiųjų" konferencijoje, jeigu sovietai sutinka joje svarstyti ne tik vakarų Vokietijos apginklavimą, bet ir visus kitus šaltjo karo klausimus. Washingtono spėjama, kad sovietai vakariečių pasiūlymą atmes.

● Sovietų diplomatija deda visas pastangas įvairyti kylį į vakarinių valstybių santykių ratus. Ypač stengiasi išnaudoti prancūzų baime prieš vokiečių apsiginklavimą. Artimiausiomis dienomis Prancūzijos premjeras Pleven važiuoja į Washingtoną, kur turės konferenciją su Trumanu. Bendrai manoma, kad ši dviejų valstybių vadovaujanti asmenų konferencija išlygins santykių nesklaidumus, ir sovietų planai — suskaldyti vakariečių vienybę — nueis veltui.

riausi civilinio karo žinovai. Jie čia jaučiasi kaip žuvys vandenyje. Civilinis karas yra sukeliamas, bet neskelbiamas. Sovietai tarptautinį karą dažniausiai pralaimi (tik prisiminkim Suomiją!), bet naminių karą dažniausiai laimi (Rusija 1917—22, 1942—44, Čekija, Balkanai).

Atrodo, kad artimiausių trijų mėnesių laikotarpyje reikia laukti Korėjos karo galutinių vaisių. Jeigu Korėjos konfliktas išsigsims į trečiąjį pasaulio karą, tai vis dėlto lemiamų puolimų reikia laukti Europoje ir Artimuosiuose Rytuose.

Jungtinių Tautų kariuomenė Korėjoje pasitraukdama naikina ir degina viską, kas tik galėtų būti naudinga komunistams. Šita "nuskustos žemės" strategija verčia visko netekusius civilius bėgti nuo fronto. Apie 2 milijonai pabėgėlių iš pietų Korėjos evakuojami į gretimas salas. (Specialiai atsiųsta "LAIKUI" oro paštu iš Lake Success).

LIETUVOJE

KAS NAUJO KLAIPĖDOJE

Klaipėdiečiai, 1944 m. pasitraukę nuo bolševikų į Vakarų Vokietiją, buvo mažiau atsparūs komunistų propagandai grįžti atgal į savo gimtąjį kraštą. Jie mat dar nebuvo ragavę pirmosios bolševikų okupacijos ir apie jų žiaurumus girdėjo tik iš kitų pasakojimų. Todėl nenuostabu, kad 1946—1950 metų laikotarpyje keletas šimtų klaipėdiečių grįžo namo. Įsikūrimui kiekvienas gavo po 70 rublių, už kuriuos vargiai galima nusipirkti kilogramą sviesto. Grįžusiuosius visi pasitiko su nusistebėjimu, pažįstamieji, galvą kraipydami, klausdavo: „Ar tau galvoj nebegegerai?“

Pusė Klaipėdos sugriauta. Geriau išliko Stoties Simano Daukanto ir šalutinės gatvės, taip pat Liepojos gatvės kairioji pusė. Turgaus aikštė aptverta aukšta lentų tvora su sargybos bokštais. Čia jruošti kariūnių medžiagų sandėliai. Su Neringa nebėra jokio susisiekimo laivais. Tenai lankytis draudžiama. Miesto atstatymu niekas nesirūpina. Yra paleisti į darbą keli fabriškai, kurie daugiausia dirba rardonajai armijai.

Visam Klaipėdos krašte priviso daug rusų kolonistų. Jie užima ir vakarus pabėgusiųjų ir nuolat į Sibirą išvežamųjų vietą. Visai vėl išvežta apie 1,200 klaipėdiečių į Sibirą. Šilutės stotyje mirė tremiami 81 metų amžiaus senutė.

IR VĖL RINKIMAI

1950 m. gruodžio 17 d. visoje Lietuvoje buvo praversti rinkimai į vietines darbo žmonių deputatų tarybas. Kaip iš žemiau paduodamų davinų matyti, į tarybas buvo išrinkti patys geriausi „lietuviai“...

Vilniaus miesto 21 rinkiminė apygardoj kandidatais į Vilniaus srities tarybos deputatus buvo išrinkti: J. V. Stalinas, M. A. Suslov, G. M. Malenkov ir Vilniaus geležinkelio pirmojo skyriaus pirmininkas Ivan Ivanovič Zarecki.

Klaipėdoj, faneros gamyklos atstovui Udalov'ui pasiūlius, išrinkti: Stalin ir K. Liaudis (rusas).

Kauno „Zefiro“ fabriko darbininkai išrinko: Staliną ir E. Ozarskį.

Nemuno laivininkystės „darbuotojai“, pirmininkui Orlov'ui pasiūlius, „išrinko“: Staliną ir P. Fedorovičų.

Kauno mokytojai ir moksleiviai „išrinko“ Staliną ir Kauno miesto auto-transporto direktorių A. F. Vizirovą.

Ukmergės medžio apdirbimo kombinato darbininkai „išrinko“ Staliną ir Vilniaus srities komunistų partijos sekretorių P. Olek.

Šita nauja rinkimų komedija parodo, kad Lietuva valdo maskoliai ir kad visokišios „tarybų tarybos“ nieko bendro neturi su Lietuvos darbo žmonių valia: jose turi žodį tik vienas diktatorius Stalinas, o visų pareiga yra tik klausyti ir tylėti.

DEGINA LIETUVISKAS KNYGAS

Pastaroju metu Lietuvos ir Latvijos kaimuose ir miestuose buvo iškilmingai deginamos lietuviškos ir latviškos knygos. Yra sudaryti draudžiamųjų sąrašai, į kuriuos įeina beveik visos geriausios knygos, išleistos nepriklausomoje Lietuvoje. Uždraustosios knygos buvo išrinktos ne tik iš mokyklų ir kitų bibliotekų, bet ir privatūs asmenys jas turėjo sunašinti į komunistų partijos pasikurtas vietas. Ypačiai nukentėjo religinė literatūra.

PROPAGANDINĖ FILMA LIETUVISKAI

Bolševikų įsteigta LTSR kronikinių dokumentinių filmų kino studija baigė perdirbti sovietinę filmą „Jie turi savo tėvynį“. Kaip žinia, ši filmą yra sukurti Sovietų Sąjungoje ir yra nukreipta prieš anglus ir amerikiečius už tai, kad jie globoja tremtinus. Propagandos sumetimais sumanyta šią filmą perkabėti lietuviškai. Darbas buvo pavestas režisieriui S. Čaikauskui. Pagrindinius vaidmenis įkalbėjo Petratis, Juodytė, Mironaitė, Derkintis, Lietuvaitytė ir kt.

NIIEKINAMAS BASANAVICIUS

Dar visai neseniai bolševikai mėgino „subolševikinti“ Dr. Joną Basanavičių. Patsai buvęs švietimo „ministras“ J. Žiugžda kėlė jį į padanges kaip liaudies atgimime tėvą ir didelį bolševiką. Kiek vėliau buvo apsižiūrėta, kad vis dėlto Basanavičius per daug jau kovojo prieš maskolius, kad būtų galima jam duoti bolševiko vardą. 1950. X. 25 „Tiesoje“ tas pats Žiugžda jau rašo, kad Basanavičius pasižymėjęs „reakcinis visuomeniniu politiniu veikimu“. Paties Basa-

navičiaus išleisti „Aušra“ buvusi ne kas kita, kaip tik jo, kaip ir kitų buržujų, priemonė apgauti Lietuvos liaudį: „Nuo pat pirmojo numerio aiškiai išryškėjo AUSROS tarnavimas buržuazijos klasės interesams, jos siauras klasinis ribotumas... Basanavičius visai stengėsi pasiteisinti ir įsiteikti kunigams. AUSROJE per visą jos trumpą gyvavimo laiką ateizmo ir su žiburiu vidurdienyje atrasti negalėtum.“ Toliau Žiugžda bando Basanavičių paversti tikru hitleriniu fašistu ir, jeigu tik būtų gyvas, uždarytų jį priverčiamo darbo stovyklon Sibire. Anot jo, Basanavičius dalyvavęs visoje eilėje priešrusiškų ir priešbolševikiškų konferencijų tiek užsienyje, tiek pačioje Lietuvoje ir daręs visa, kad tik įvestų buržuazinę diktatūrą.

Taip: anot Žiugždos, kas netarnauja Rusijos imperializmui ir myli savo kraštą, iš to joks bolševikas...

TOKS ROJUS...

Lietuvos komunistų organas „Tiesa“ Nr. 274 šitaip rašo apie šuniškas gyvenimo sąlygas kolūkiuose:

„Štai Vilkiškių tarybinio ūkio Simanėliškų skyriaus daug darbininkų jau kelinti metai neturi tinkamų butų. Tarybinio ūkio direktorius Tulinov dar prieš dvejus metus paskyrė specialų žmogų darbininkų butams remontuoti. Tačiau išskirtasis meistras A. Makackas atremontavo butus tik sau ir Simanėliškų skyriaus ūkio vedėjui drg. Bezrukoviui. Gi eilės tarybinio ūkio darbininkų, taip antai V. Laucius, J. Šilingo, M. Jankelionienės, A. Sakalausko ir eilės kitų butai iki šiol nepanašūs ir gyvenamas patalpas. Daugelyje šių butų languose nėra rėmų; grindys, lubos ir stogai kiuri. Nežiūrint to, kad

LAISVAJAME PASAULYJE

LIET. MINISTERIS PRIE ŠV. SOSTO S. GIRDVAINIS PAS POPIEŽIŲ

Popiežiui Pijui XII priimant naujųjų metų progą diplomatinį korpūsą, Lietuvos ministeris prie šv. Sosto S. Girdvainis pateikė Jo šventenybei sveikinimus ir linkėjimus.

Šia progą šventasis Tėvas vėl rodė teikius susidomėjimo Lietuvos reikalais ir suteikė Lietuvai Apaštališkąjį palaiminimą.

LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFO MIN. S. LOZORAITIS KELIONĖ

Liet. Diplomatinijos šefas S. Lozoraitis buvo nuvažiavęs į Londoną. Grįždamas jis buvo sustojęs Paryžiuje ir Ciuriche.

Londono jis turėjo eilę pasitarimų su min. B. K. Balučiu įvairiais mūsų politikos klausimais ir susitiko su vietos lietuvių veikėjais, dalyvaudamas D. Britanijos lietuvių organizacijų atstovų posėdyje, ir kitomis progomis.

S. Lozoraitis lankėsi pas Estijos ir Latvijos pasiuntinius ir dalyvavo latvių tautos šventėje. Jis užmezgė kontaktą su Anglijos parlamento narių grupe, kuri pakvietė jį pusręčių, ir susitiko su lenkų užs. reikalų ministriu.

Paryžiuje min. Lozoraitis tarėsi su L. atstovu Dr. S. Bačiu. Be to, jis pakartotinai lankėsi užsienio reikalų ministerijoje, kur buvo priimtas taip pat, ir generalinio politikos reikalų direktoriaus. Jis turėjo progos tęsti pasikalbėjimus, pradėtus Romoje, su buv. Estijos užsienio reikalų ministriu K. R. Pusta, kuris, išbuvęs kelis mėnesius Europoje, pro Paryžių grįžo į Jungtines Valstybes.

Galop Paryžiuje L. Diplomatinijos šefą aplankė gudų Rados pirmininkas M. Abramčik, kuriam S. Lozoraitis padarė atitinkamų pareiškimų dėl apgailėtinos ir nepagrįstos laikyenos, kurią Rada pasirinko Lietuvos atžvilgiu.

SUNKI TREMTINIŲ BŪKLĖ VOKIETIJOJE

Paskutiniu metu vyksta nuolatinis tremtinių kilnojimas iš vienos stovyklos į kitą. Atkelti į vieną stovyklą, nepabuvę nė mėnesio, jau keliama į kitą. Pastebėta, kad IRO tremtinių stovyklas dažniausiai telkia arčiau rusų zonos sienos.

Kadangi tautinės stovyklos panaikinamos, tai ir tautinių mokyklų išlaikymas darosi vis labiau neįmanomas. Stengiamasi panaikinti ir tautinius komitatus, kurių vieta užima vokiečiai (Lagerfuhrer), kurie nepasižymi palankumu svetimauciams. Vokietijoje didžiam pavojui pasilikusių nepasijusių išemigruoti arba emigracijai netinkamų invadų, senelių ir našlaičių būklė diena iš

B. Kurtinienė, N. Lauciuvienė, M. Novikienė yra daugiavaikės motinos ir turi mažus vaikus, jų butai neapsaugoti nuo šalčio ir drėgnės...

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Vilniaus universiteto rektorius — prof. Bučas, Istorijos-filologijos dekanas — E. Meškauskas, Teisų fakulteto dekanas — doc. K. A. Domaševičius, Prorektorius yra B. Jankauskas, darvinizmo katedros vedėjas — Snarskis, teisų fakulteto komsorgas — Dubauskas, proktoras — Lazutka.

Kai kurie profesoriai, pvz. Istorijos-filologijos fakulteto dekanas E. Meškauskas, visai nėra baigę universiteto studijų. Svarbu tik žinoti tėvo Stalino konstituciją ir komunistų partijos istoriją — ir visi mokslai iš karto pasidaro „aiškūs“.

ISNAIKINO NERINGOS BRIEDZIUS

Neseniai sovietų liaudies teismas Karaliaučiuje nuteisė keturius sovietų naujakurius, 1950 m. pavasarį atvežtus iš Volgos Totorių respublikos. Šie aziatų per septynių mėnesių išnaikino visus senus ir jaunus Neringos briedžius, jų mėšą sudorėjo ir pardavė Karaliaučiaus juodoje rinkoje. Liaudies teismas kiekvienam kaltininkui paskyrė po 2 metus kalėjimo. Taip žuvo retas ir brangus Neringos papuošalas, kurį nevenamo teko matyti Nidoje, Juodkrantėje, Pervalkoje ir kitur.

VIŠKIUO PERTEKĖ

„Tiesa“ (Nr. 277) rašo, kad Tauragės srityje daugelis kolūkių dar neturi jokių gyvulių, o likusiuose 37 kolūkiuose gyvuliai pasiskirsto sekančiai: 5 kolūkiai turi po 2—4 karves, 12 kolūkių visai neturi kiaulių, 16 kolūkių neturi nei vienos avies ir 10 kolūkių nėra nei vieno paukščio. Argi reikia didesnio „perteklio“?

ORGANIZUOJASIS VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIAI

ELTA.— Atsakydami į lenkų generolo Anderso ir kitų vadovaujančių Lenkijos tremties politikų akciją Vilniaus miesto ir krašto reikalų, kuria siekiama Lietuvos sostinę Vilnių ir gretimas sritis įjungti į būsimą Nepriklausomos Lenkijos valstybę, pirmieji pakėlė balsą Jungtinės Amerikos Valstybėse gyvenantieji Vilniaus krašto lietuviai, susiorganizuodami ir Čikagoje įsteigdami Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungą. Jos tikslas — sujungti visus lietuvius vilniečius kovai už Lietuvos nepriklausomybę atstatymą su sotine Vilniumi ir budėti Vilniaus krašto reikalų sargyboje. Be to Sąjunga pareiškė visomis išgalėmis remianti Vliaką ir Amerikos Lietuvių Tarybą, kaip vadovaujančius veiksmams už Lietuvos atstatymą, ir palaikysianti glaudžius ryšius su ukrainiečiais, kuriems gresia panašūs pavojai, kaip ir lietuviams. Laikinojo valdybos išrinkti: A. Dundulis, A. Stankus ir S. Šimkus; statutui ruošti komisijon: S. Šlapelis, Untulis ir Zavadskas.

Belgijos Lietuvių Vadovybė

1950 m. pabaigoje Lieže suauktas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Belgijos krašto bendruomenės skyrių atstovų suvažiavimas išrinko naujus valdomuosius organus, kuriuos sudaro: Stp. Paulauskas, kun. Aranauskas, kun. J. Dėdinas, Pr. Sekmokas ir V. Benevičius. Į garbės teismą išrinkti: K. Banevičius, V. Bulkaitis ir J. Vaina.

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Pirmininkas Lankėse Bonnoje

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas Pr. Zundė turėjo pasitarimą su Vakarų Vokietijos Vidaus Reikalų ministerijos referentu užsienio reikalams Kleberg. Buvo prieta sekančių išdavų:

1. Pabėgėliai iš Lietuvos, kurių dauguma čia atvyko 1944 metais, traktuotini kaip Lietuvos piliečiai. Kadangi vietos vokiečių organų praktika tuo reikalu iki šiol buvo nevienoda, Bonnos vyriausybė turėsianti išleisti tuo reikalu bendraraštį atskiriems kraštams. Pagrindinis pilietybės įrodymas — Lietuvos užsienio pasai, išduodami mūsų atstovų, tarpininkaujant Krašto Valdybai. Turintiems užsienio pasus — vokiškąjį „Vorlaeufige Fremdenpaesse“ neišduodami.

Jungtinėms Tautoms pavedus derasi dėl paliaubų Korėjoje (iš kairės į dešinę): Lester B. Pearson, Kanados užsienio reik. ministras, Persijos ambasadorius Nasrollah Entezam, Jungt. Tautų Pilnatie Sesijos pirmininkas, ir Benegal N. Rau, Indijos atstovas prie Jungt. Tautų Organizacijos (Spec. „LAIKUI“ oro Paštu iš Lake Success).

KAS ATŠITIKO KOLUMBIJOJE?

RAŠO GEN. GRIGALIŪNAS GLOVACKIS

Antrajame savo didumu Kolumbijos mieste Medellin, skaitančiame apie ketvirtą milijoną gyventojų, yra dar jauna, bet veikli lietuvių kolonija. Bent trumpai noriu pasitarti apie pastaruosius du įvykius: tai Naujųjų Metų sutikimas ir vaikų Eglutė, įvykusi per Tris Karalius.

Naujųjų Metų sutikimo pokyliu susidomėjimas nebuvo didelis. Gal tik koks 15 ar 20 nuošimtis dalyvavo jame. Atrodo, kad kolei Lietuvoje likę mūsų artimieji ir giminės yra vergiami ir žudomi, tolei kiekvienai naujėji metai mums labiau bus panašūs į maro metus, negu į progą pokyliauti.

Vaikų Eglutė pavyko puikiai. Bu-

vo pastatyta Kūčių vakaro misterija „Prakartėlė“. Režisavo p. Petrauskas. Gražiai pavaizduota tyli Kalėdų naktis su piemenėliais, angelų choru ir patriotiškais mažųjų eilėrašciais sukėlė žūrovuose idiliškus praetis prisiminimus ir skausmingą Tėvynės ilgesį. Programą pagyvino Nemiroso Grigaliūnaitės (5 met.) ir Virginijos Totoraitytės (7 met.) pianu paskambinti kūrinėliai. Gražiai pasirodė ir Jolanda Grigaliūnaitė su Kaziu Totoraičiu, iš kurių tenka laukti rimtų pianistų, jeigu ir toliau uoliai tęs piano studijas. Iš deklamatorių pasižymėjo Audrutė Dubauskaitė.

Antrojo vakaro dalyje visus sužavėjo komp. Grigaliūno parašytas, p. Grigaliūnienės paruoštas ir p-lyt Dudičaitės bei Grigaliūnaitės išplildytas baletas. Tikrai buvo kuo pasigirti čiabuvių svečių aktyse.

Daug džiaugsmo vaikučiams suteikė su pilnu dovanų maišu iš pačios Lietuvos atvykęs Kalėdų Senis. Visi vaikučiai, neišskiriant nė pačių mažiausiųjų, buvo apdovanoti dovanomis iš gan didelio Kolėdų Senelio maišo.

Vakarui pasibaigus, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Medellino skyriaus valdybos pirmininkas p. Garšva tarė savo ir gerb. kun. Tamošiūno vardu nuoširdų acių vyriausiai Eglutės ruošėjai p. Grigaliūnienei, švietimo vadovei p. Totoraitienei ir visiems: kompozitoriui, režisieriui, artistams, pianistams, šokėjams, kartu pareiškdamas norą, kad toki tikrai meniškai pasirodymai dažniau vyktų šioje kolonijoje, auklėdami jaunuosius, stiprindami senosius ir keldami lietuvių vardą šitos sveitingos šalies gyventojų tarpe.

Jau kuris laikas laukiame ir ruošiamės Vasario 16. Bet apie tai ir apie kitus dalykus jau sekantį kartą.

Nepaprasta pagarba Šimlamečiui Lietuviui

Dėl žilos senatvės negalėdamas išemigruoti, lietuvis tremtinys P. A. Mikulskis vargo įvairiose Vokietijos stovyklose, iki pagaliau jį sutiko priimti Olandai, suteikdami jam tinkamą globą.

1950 m. pabaigoje senukai sukako 100 metų amžiaus. Vietos laikraščiai įsidėjo senuko fotografiją su gyvenimo aprašymu. Asterio burmistras pasveikinimo jubilata, į savo kalbą įpindamas ir keletą lietuviškų specialiai išmokyto žodžių. Senukai jis įteikė didelę cigaru dėžę, 100 guldenų ir olandiškai lietuvišką pasveikinimą su Vyčiu ir Asterio herbu. Vietinės seselės olandės padovanojo jam puikią pagalvėlę su Vyčiu, Olandijos vėliava ir sidabro raidėmis išsiutu užrašu „Lietuva“. Iš Bosh atvykęs direktorius H. Verhoeven atgabeno didžiulę pintinę su vaisiais. Už langą, gatvėje visą laiką griežė dūdų orkestras. Dovanomis buvo užverstas didelis jo gyvenamo kambario kampas. Vien tik tabako buvo apie 100 kg. Jaučiausias 3 metų burmistros sūnus, atiduodamas savo taip branginamą tautininką, pasakė: „Linkiu Tėvui Mikulskiu jį sugrįžti į savo Tėvynę Lietuvą, kai ji bus laisva“.

● Giovanni Papini parašė straipsnį apie žinomą mūsų poetą Jurgį Baltrušaitį. Jį išspaudino „Il Messagero di Roma“ 1950 lapkričio 12 d.

● Vliko Lietuviybės Išlaikymo Tarnyba šiomis dienomis išleido naują knygutę „Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Keliai“, kurioje patiekta nemažas pluoštas medžiagos PLB ir lietuviybės išlaikymo reikalais. Knygutė 78 psl., jau išsiuntinėta PLB LOKams, kraštų valdyboms ir PLB veikėjams.

● Vliko nariai p. J. Kavaliūnas su šeima ir p. V. Vaitiekūnas šiomis dienomis išvyko į Jungt. Amerikos Valstybes. Pirmąjį pavadoja p. A. Mažulis, antrąjį — dr. J. Grinius.

● Tautiečiai, radę svetimųjų spaudoje medžiagos apie Lietuvą oro paštu prašomi persiųsti Vliko Informacijos Tarnybai: ELTA, (14 b) Pfullingen, Goethestr. 18, Alemanija.

Ar Jau Užsimokėjai „L A I K O“ Prenumeratą?

Kultūros Kronika

ARTIMIAUSIAS TAUTINIO ANSAMBLIO VAKARAS

Artimiausias Lietuvių Tautinio Ansamblio vakaras įvyks š. m. gegužės 12 d., šeštadienį, Lietuvių Salėje Avellanedoje. Naujajam pastatymui jau dabar ruošiamasi pilnu tempu. Šmet Ansamblio pasirodys su naujomis jėgomis įvairiose dainos, šokio ir vaidybos srityse. Ypačiai daug laukiama iš Ansamblio choro, kuriam vadovauja žymiausia šių dienų kolonijos muzikinė pajėga — Andrius Kuprevičius. Šis pianistas virtuozas, kvėpys Lietuvoje konservatorijos profesorius, visas savo jėgas skiria lietuviškojo meno kėlimui ne tik švietimui, bet ir savųjų tarpe. Nors jo pagrindinė sritis yra fortepionas, kurio nuolatiniais koncertais jisai žavi šios šalies teatrų lankytojus, Kuprevičius nesivaržo savo laisvalaikį paaugoti lietuviškajai dainai, kurią taip mėgsta. Suprasdamas realias išsivijos sąlygas, jis jau kelinti metai bendradarbiauja su seniausioju Argentinos lietuvių choru "Sv. Cecilija", dalyvaudamas jų repeticijose, radio transliacijose bei plėkštelių įdainavimuose. Perimdamas vadovauti Ansamblio chorui, jis duoda daug entuziazmo ir naujų perspektyvų šitam daug žadančiam ir jau spėjusiam gražiai pasirodyti lietuviškojo meno vienetui. Be to Andrius Kuprevičius randa laiko ir galimybės dalyvauti ir kultūriniam bei visuomeniniam kolonijos gyvenime, eidamas Argentinos Lietuvių Bendruomenės vicepirmininko pareigas, ruošdamas kultūrinės paskaitas ir rašydamas straipsnius.

ARTIMIAUSI KUPREVIČIAUS KONCERTAI

Vasario 16 d. numatomas tradicinis Andriaus Kuprevičiaus koncertas per Valstybinę Argentinos Radio stotį (Radio del Estado). Kovo 16 d. 22 val. koncertas per radiją "El Mundo". Balandžio mėnesį ruošiami du fortepiono rečitaliai Buenos Aires teatre "Odeón". Taip pat apie tą patį laiką projektuojami koncertai La Platos "Verdi" Draugijai, Kordobos ir Rosario teatruose.

ČIURLIONIO ANSAMBLIO DEŠIMTMETIS

Neseniai sukako 75 metai nuo M. K. Čiurlionio gimimo ir 10 m. nuo Čiurlionio Ansamblio įsikūrimo. Savo sakąti Čiurlioniečiai paminėjo gruodžio 30 d. koncertu Clevelande. Ta proga buvo išleistas ir sukaktuvinis leidinys: "1940 — 1950. Lietuvių Tautinio Meno Ansamblio".

Šiuo metu ansamblio vadovybę sudaro ansamblio vadovas Alf. Mikulskis, šokių vadovai: Vyt. Aukštuolis ir P. Maželis, kanklių orkestro vadovė O. Mikulskienė, režisierius P. Maželis, režisieriaus padėjėjas Ant. Kavaliūnas, ansamblio pirmininkas J. Stempušis, vicep. K. P. Šukys, sekr. J. P. Nasvytis, išd. A. Liutkus.

Ansamblio narių yra 62. Tremyje ansambliu jau yra suruošęs 25 žymesnius koncertus.

Balandžio 29 d. Čiurlionio ansamblis koncertuos Čikagoje.

Juozas Gailius 1950 m. gruodžio 7 d. Romos universitete gavo daktaro laipsnį už dizertaciją "Piniginė infliacija kaip karo finansų priemonė". Naujasis daktaras yra gimęs 1920 m. Darbėnuose. Italijoje baigė vidurinius mokslus, studijavo Pizos ir Romos universitetuose.

— Vatikano radijas sausio 2 d. lietuviškoje transliacijoje davė gausiai lietuviškų kalėdinių giesmių bei kalėdinės lietuvių poezijos.

— Čikagietė Uržulė žemaitienė aprašė savo atsiminimus, kaip seniau buvo keliamos vestuvės Lankeliškių ir Alvioto parapijose. Aprašyme yra 138 vestuvinės dainos. Medžiaga perduota tautosakininkai Dr. J. Baliui.

— Dr. Ant. Maceina šiuo metu Vokietijoje baigia spausdinti vokiškąjį savo "Didžiojo Inkvizitoriaus" vertimą ir naują didelį veikalą "Jobo Dramą". Taip pat perredaguoja veikalą "Ateitininkišku Keliu", kuris Vokietijoje buvo atspausdintas rotatoriumi. Naujoji laida bus atspausdinta spaustuviėje.

— Prof. V. K. Jonynas iš Freiburgo persikėlė į Mainzą, kur gavo gerą vietą Praečių valdžios karinėse įstaigose.

— Dail. Tamošaitis perkėlė savo Dailės Studiją iš Montrealio į lietuvišką kaimą (R. R. I. Kingston, Ont., Canada). Studijoje projektuojami ir išpildomi lietuvių tautiniai drabužiai, gamunami įvairūs tautiniai odos, medžio ir metalo dirbiniai.

"LIETUVOS KRIVĖ"

Netrukus pradėsime spausdinti atsargos generolo V. Grigaliūno - Glovackio atsiminimus iš savanorių organizavimo laikų Lietuvoje, pavadinintus "Lietuvos Krivė". Ypačiai šiais laikais, kada Lietuvos laisvinimo dienos sparčiai artėja, savanorių problema vėl darosi labai aktuali. Atsiminimuose Lietuvos savanorių Tėvas gen. V. Grigaliūnas — Glovackis pasidalins savo patyrimu ir išvadamis šioje srityje.

ISĖJO "KOLUMBIJOS LIETUVIS"

Neperseniai mūsų koloniją pasiekė pirmasis Kolumbijos lietuvių neperiodinio žurnalo "Kolumbijos Lietuvis" nu meria (1950 m. liepos — rugsėjo mėn.). Ats. redaktorius ir leidėjas — kun. T. Tamošūnas, redaguoja red. kolegija, red. ir administracijos adresas: Carrera 39 No. 54—31, Medellin, Colombia, S. A.

Kietų viršelių ir liuksusie papiepiriaus, didelio 32 psl. formato "Kolumbijos Lietuvis" daro visai gerą įspūdį. Turinyje be redakcijos Pratarčių pažymetini M. Krupavičiaus, T. T. Garbuko, kun. J. Prunskio, gen. Grigaliūno Glovackio, A. Paukščio, Z. G., Dr. K. Karanausko ir kt. straipsniai, keletas eilėraščių, skyriai "Materiai" ir "Lietuviškui" ir daug puikių iliustracijų.

"LAIKAS" linki "KOLUMBIJOS LIETUVIUI" greitai laikui pasidaryti periodiniu Kolombijos lietuvių organu ir nugalėti visas jokioms išsivijos laikraščiu neišvengiamas kliūtis.

"MOSŲ LIETUVA" JAU SAVAITRAŠTIS

Brazilijos lietuvių žurnalas "MOSŲ LIETUVA" nuo šių metų sausio mėn. pradėjo eiti kas savaitę. Žurnalas spaudinamas nuosavoje spaustuviėje.

● Pranas Kozzilis, Dulkės ežere, Eilėraščių. Išleista Toronte 1950. Tai žinomo jauno poeto jautrus tremties eilėraščių, kurie kiekvienam primena tėvynę, ilgesį, jaunystę. Kaina — 0,75 kanad. centai. Galima gauti "Laiko" redakcijoje.

● "Knygų Lentyna", Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Biuletėnis, leidžiamas ir redaguojamas A. Ružancovo, Nr. 9—10, rugsėjo — spalio mėn.

KIEK TELEFONŲ PASAULYJE

Pagal tik ką paskelbtus davinius, šiuo metu visame pasaulyje veikia 70.300.000 telefono aparatų, 4.000.000 daugiau negu prieš vienerius metus. Jungtinės Amerikos Valstybėse jų yra didesnė pusė — net 40.709.398, vidutiniškai 21,1 aparatas kiekvienam šimtui gyventojų. Švedijai tenka antroji vieta — 22 aparatai 100 gyventojų. Trečioji vieta priklauso Kanadai. Tik vienas New Yorkas turi 2.956.832 telefono aparatus.

Mano žūkis — Lietuvos laikrodį pasuktį 100 metų pirmyn — neišpildė, laikrodžiai buvo sugadintas. Tačiau dabar mes parvežkime einantį laikrodį, atitinkamai paruoškime viską observuojantį protą. Prof. Kazys Pakštas.

Andrius Kuprevičius Argentinos Šiaurėje

Andriaus Kuprevičiaus talentas vis labiau užkariauja Argentiną, garsindamas lietuviu varda.

Pereity metų gruodžio 27 ir 28 dienomis turėjo net tris fortepiono koncertus Argentinos šiaurėje. Koncertus suorganizavo įtakingi Misiones teritorijos sostinės Posadas lietuviai: inž. Liudas Stašaitis, Marijonas Kliukas ir Stasys Firevičius. Nors koncertai buvo suorganizuoti paskubomis, be atitinkamos propandos, didžiausiems karčiams siaučiant, vis dėlto jų pasisekimas buvo nelaukiamai didelis.

Pirmasis koncertas įvyko Sarmiento teatre. Jo oficialiusis ruošėjas buvo Posadas miesto savivaldybės Kultūros ir Meno Komisija. Programoje buvo išpildyti Brahms, Schumano, M. K. Čiurlionio, Aguirre, Debussy, Chopino ir Liszto kūriniai. Publika buvo pagauta tokio entuziazmo, kad atrodė plojimams nebus galo.

Tą pačią dieną Kuprevičius jau buvo davęs vietą fortepiono koncertą per Encarnación miesto radio stotį, esančią anapus Parana upės jau Paragvajuje.

Sekancią gruodžio 28 d. įvyko trečiasis koncertas, kurio oficialusis rengėjas buvo vietos žymiausias dienraštis "El Territorio". Buvo išpildyti Scriabin, Čiurlionio, Aguirre, Prokofiev, Musorgsky, Chopino kūriniai. Muzikos kritikai pabrėžia, kad Kuprevičius nuo pat programos pradžios iki galo atrodė kaip skambinamų kūrinių įsikūnijimas, paibaigoj koncerto susilaukęs keletą minučių trukusių besaiky plojimų ("aplautos delirantes").

Po koncerto "Club Progresivo" patalpose buvo lietuviu virtuoze pagerbimas, kurio metu dienraščio "El Territorio" vyr. redaktorius pavadino Kuprevičių "laisvės muziku, kurio vardą Posadas miestas ilgai minės".

Greitai Bus Atomis Povandeninis Laivas

Šiaurinės Amerikos Inžinierių Mechanikų Sąjunga K. A. Keselring pareiškė, kad greitai bus pagamintas atomine energije varomas povandeninis laivas. Jo padarymas atseis 40 milijonų dolerių, tai yra keturis kartus daugiau negu iki šiol turimi povandeniniai laivai. Jis galėsias apimti platesnį veikimo plotą ir, panertas pilnai po vandeni, galėsias išvystyti daug didesnį greitį kaip paviršiaus laivai. Minimasis Keselring yra inžinerijos departamento viršininko padėjėjas atominės energijos Knolls laboratorijoje. General Electric Bendrovė atominės energijos komisijos lėšomis, stengiasi pirmiausiai pagaminti to laivo planus, o paskiau ir patį laivą. Povandeninis atominis laivas galėsias po vandeniu išbūti daug

ilgiau negu ankstesnieji laivai, ir savo greičiu lenkyniausias taip pat ir su viršų plaukiančius laivais. Jis būsiąs panašus į puolantį vilką, bet ne į vorą (kaip anksčiau buvo), kuris tyko savo aukos.

Keselringas paaikino taip pat ir kai kuriuos laivo vidaus įrengimus, kurie skirsiasi nuo ikšiolinių laivų. Laivams labai sunku surasti atominį laivą, nes jie, norėdami jį pavyti, turėtų išvystyti labai didelį greitį ir jų mažinos bei sraigatai keltų didelį triukšmą, kai tuo tarpu atominiai laivai galės plaukti nepalyginamai tyliau. Pirmoj vietoj stengiamasi pagaminti tik atominis matoras, o paskiau jis pritaikyti pačiam laivui.

Argentinos Lietuvių Skautų Stovykla

Vasario 5 — 12 dd. Argentinos lietuvių skautai vyksta stovyklauti. Gerbiamas mūsų tautietis p. K. Gasevičius, pirmosios Argentinos lietuvių skautų stovyklos garbės rėmėjas ir didelis jaunimo bičiulis kaip poretas metais, taip ir šiemet maloniai sutiko ir leido suruošti savo gražioje vasarvietėje skautų stovyklą. Taip pat jis leido naudotis ten esančiu puikiu baseinu ir

skaniais vaisiais. Gerb. p. K. Gasevičiui ir visai mielai jo šeimai viso skautiškojo jaunimo vardu iš anksto nuosirdžiai dėkoju. Sesės ir broliai skautai, būdėkite ir ruoškites! I stovyklą numatoma išvažiuoti pirmdienę, vasario mėn. 5 d. Smulkmėtos bus praneštos. Tad iki pasimatymo stovykloje! Sktn. V. Lesniauskas.

Nuo Buenos Aires iki New Orleans

Kelionės įspūdžiai (3)

Rašo ALFONSAS GRAUSLYS

(Tęsinys)
LAPKRIČIO 15. d. Po dvylikos valandų naktinio plaukimo jau esame Rio de Janeiro mieste. Iš laivo augstumo įtemtai žvalgausi į krantą. Laukiu ateinant, jau virš 20 metų nematyto jaunystės draugo, inžinieriaus p. K. Audėno, kuris čia pastoviai gyvena. Ar atpažinsiu jį, ar jis pažins mane? Nors iš pradžių ir pasirodome vienas kitam labai pasikeitę, beveik nepažintami, tačiau po keletos minučių vėl iškyla tie patys iš anų laikų broūžai ir susivokiame, kad beveik nesame pasikeitę. Nuvykstame į jo butą, jo šeimą. Iš šeštojo namo augšto matosi didingos kalnų viršūnės. Apačioje, pilnas besimandančių žmonių pliažas. Butas išpuoštas skaitlingais, paties šeiminiųko tapytais paveikslais. Ten ir Lietuvos vaizdai ir įvairūs Brazilijos gamtos kampeliai, o taip pat ir simboliniai paveikslai. Tikra meno galerija.

Kalbamės. Stengiamės sumegzti tiek daug metų nutrauktą bendro gyvenimo audinį. Susirandame, kas ir toliau giminingo mūsų dvasiose. Atsiminimai, išgyvenimai, įspūdžiai vėl iškyla prieš sielos akis.

Šeiminingo žmona — rašytoja, poetė, nors svetimtautė, tačiau, mylėdama lietuvį, myli ir Lietuvą. Net savo raštais ją skelbia. Šalia tikrosios tėvynės, Lietuvoje, tai jos sąjonų tėvynė. Nenustabu, kad vyro jaunystės draugą ji maloniai sutinka.

Po bendrų pietų skubame lankyti tai, kas gražiausia, kas aplankyti būtinausia.

Miestas, kaip visi yra girdėję, stovi gražiausioje gamtos atžvilgiu vietoje. Išmėčiotas tarp didingų kalnų viršūnių, savo dangoraižiais stiebiasi į viršų Rio de Janeiro. Tačiau mažai kas žino, kad ir iš vidaus lankomas, tai gražiausias Pietų Amerikos miestas. Placios zatvės, gražiausi bulvarai ir skaitlingų paminklų papuoštos aikštės, įdomūs, platūs iš akmenėlių mozaikos šaltgatviai, tūkstančiai dangoraižių, skaitlingi miesto maudymosi pliažai, tas viskas sudaro vaizdą, kurio nepamirši. Mieste vyksta didžiuliai darbai. Išties gatvių namai griaujami ir jų vietoje tik virš dviejų dešimčių augstų pastatai auga. Ir taip jau modernus miestas nepaprastu tempu moderninamas. Tikrai nesitikičiau, kad taip gali atrodyti Rio.

Nustebino mane ir augsta gyventojų kultūra. Niekur čia nėra to, kad sustojusių ant šaligatvių vyrų virtinės darytu praicinančioms moterims pastabas, jau užkabinėtų ar ant jų "medžiotų". Nie kur nemandagiai nesūžalgoma užpakalinį į praėjusius, net ir moteris. O jei iš nusikalstama tai mandagumo taisyklei tai taip nepastebimai. Iš viso čia moteris labai gerbiama. O koks širdingumo prasiveržimas (kaip pasakojama), kai bet kokia, nors ir mažiausia, nelaimė ištinka kurį nors gatvėje. Koks tada visų susirūpinimas skubiai padėti, patarnauti, kančios ištiktam palengvinti. Iš artimo nelaimės čia nedaroma sau pramogos.

Labai gerą įspūdį daro negrai, kurių čia tiek daug, kurie čia turi lygias teises. Jų vaikiška šypsena žavi, masina

juos pažinti. Sakoma, kad nerasi geresnių žmonių už negrus, jei su jais tik elgiesi gražiai.

Draugo lydimas vykstu kilti į Carcovado 700 metrų augščio kalną. Tai iš skaitlingų įvairiais pavadinimais kaimų, įdomiausias kalnos. Gal dar ir dėlto jis įdomus, kad jame pastatyta, jau iš tolo į uostą įvažiuojant matoma, didžiulė, regisi 50 metrų augščio, ištiestom rankom Kristaus stovykla.

Dantuotu kalnų tramvajumi kylame į augštį. Po apačia pasilieka kalnų atšlaitės apžėlusios augmenija, perpintos skaitlingais įvairių rūšių vijokliais. Jie sudaro nepraeinamą miško užtvartą. Vis augštin keliamės. Oras darosi vėsesnis, ir vėsinantis vėjelis pradeda gaivinti veidą. Beveik statmeniškai kildamas tramvajus pasiekia pirmąjį sustojimą kalno uoloje. Dar augščiau kylant pajunti ausyse, kad jau oro spaudimas yra pasikeitęs. Iš augštybių žiūri į apačioje gulintį miestą, į jūros lankas. Pažaliau Carcovado pasientas, gražiai įtaisytais laiptais. Jau pėsti lipame į kalno aikštę. Sustojame Kristaus milžinio stovylos akivaizdoje. Vieni debesiai ten žemai po mumis, kiti gi slenka oro Kristaus galvą. Atrodo, tartum alnas siūbuoja.

Didingas buvo Brazilijos valdžios užsimojimas, kuri prieš keturiasdešimt metų tą nuostabų, ne tik savo idėja, bet ir savo technišką sukūrimu, darbą įvykdė.

Apačioje, ten žemai, žemai — išsiakojęs vandens flankų planumas miestas. Čia, neįaukiuj augštumoj — mes. Čia pat praicinančių debesėlių klaidinami, tartum jaučiame kalno aikštę siūbuojant. Truputį žemiau, placius sparnus išskėtę, laksto dideli varnai.

Iš įvairių miesto šonų žiūri į įvairias

miesto dalis. Klausausi paaikškinimų apie jas. Matau kitus kalnus, kurie sudaro kalnų grandinės pradžią, slenkančią krašto gilumom. O ten toly blizga beribio okeano vandenys. Nedaug panašaus didingumo vaizdų teko matyti. Juk ir Venancijaus Ališo eilėraščių "Ant Carcovado" ne veltui skaitomas kai kurių jo stipriausių eilėraščių.

Nusileidžiamė vėl miestam. Įvairiomis kryptimis vaikščiojame po temstantį, bet jau įvairių spalvų liepsnom įsiliepsnojantį miestą. Iš tvirtovės salos, Brazilijos tautinės šventės proga, griaudžia patrankos. Žmonių perpildyta, tiesiog knibžda visur. Pietietiško temperamento valdomi, siaučia automobiliai, vos vos pėstiams leidami praeiti per gatvę. Buenos Aires'e judėjimas labiau sudrausmintas, nes jį tvarko policininkai, gyvi žmonės. Čia gi judėjimas tvarkomas automatiškų spalvotų šviesų. Šviesos gi nesurašys protokolo, jei jų nepaklausysi!

Nakvoju laive. Nors grįžtu į laivą prieš dešimtą, tačiau ir didžiausias gatvės beveik tuščios. Šios sostinės, gyventojai nemėgsta naktinio gyvenimo gatvėse. Retai kur, tue atžvilgiu, sutinkamas didmiestis.

LAPKRIČIO 16 d. Draugo lydimas, oro tramvajum kylu į kitą įdomų "Cukraus galvos" kalną. "Toks įspūdis ir jausmas, kai skrendi lėktuvu" — pastebi draugas. Kilti ir leistis tokia priemone daug jaukia, kai nežiūri apačion. Atrodo tada, tartum vyktumei lygiu keliu.

Kalne televizijos stotis. Iš jo tie patys didingi vakarykščiai reginiai į miestą.

Po pietų, atsisveikinęs su simpatinga ir svetinga draugu šeima, jau pakeliui į laivą aplankome Lietuvos Atstovybę ir joje dabar dirbantį, argentiniečiams

pažįstamą rašytoją Petrą Babicką. Nors ir po neseniai persirgto sunkios ligos, tačiau pilnas energijos ir entuziazmo, dar labiau pilnas jam charakteringos amžinos dvasios jaunatvės čia, negu Buenos Airea.

Džiaugdamasis mano susižavėjimu tuo, ką jau esu matęs Brazilijoje ir jos sostinėje, tam susižavėjimui pritardamas, jis pasakoja apie šį kraštą, apie savo artimiausiu suprojektuotus pluknos kūrinius (lietuvių kalba knyga apie Braziliją) ir tt. Žiūrime įvairių jo piešinių apybraižas.

Išeiname trise į gatvę. Vykstame prielaukos link. Pakely Babickas atsisveikina. Jis gyvena bent kiek toliau nuo miesto, vienoje saloje. Ten pigiau, ten vėsiu, ir kaip tapytojus ten daugiau įdomios medžiagos iš Brazilijos gyvos gamtos. Atsisveikinu ir su p. K. Audėnu. Liūdna. Juk ant visko, kas čia patirta ir pajusta, jau uždėtas praicitės antspaudas. Tas viskas jau niekada negrįs.

Išvykstu susižavėjęs Rio de Janeiro miestu. Brazilija ir jos gyventojais. Tik prieš porą dienų atvykau į tą miestą jam svetimas, o dabar, kai diena temstant pradeda judėti laivas, kai tūkstančiai šviesų užsidega mieste, tas miestas jau yra į mane priartėjęs. Su maža širdies žaizde išvykstu iš jo. Galvoje blaškosi mintis: jei dar syki grįžti į Pietų Ameriką, tai tik į Rio de Janeiro, jei ne apsigyventi, tai bent giliau susipažinti su juo ir visu kraštu.

Tolsta miesto šviesos taip, kaip prieš keletą dienų išnyko toluomoje Argentinos sostinės pastatai ir tie draugai, kurie mane išlydėjo.

Po dvasios pakilimo, po potvynio — dar didesnis atoslūgis. Ir sieloje kažin ar ne dar liūdniau, kaip prieš atvykstant į Rio?

(Bus daugiau).

MANO ODISEJA

PASIKALBĖJIMAS SU DAILININKU
JONU RIMŠA

SUSITIKIMAS BUENOS AIRES

Karštą ir tvankią sausio popietę vykstu į Buenos Aires centrą pasimatyti su dailininku Jonu Rimša, prieš keletą dienų atvykusiu iš Bolivijos. Susitinkame vėsiame Lancaster viešbučio vestibulyje.

Vidutinio ūgio, platių pečių ir kiek pablyškusi, rusva barzdele apjuosto veido, iš kurio žvilgija dvi geros mėlynos akys, — Rimša daro subtilaus esteto įspūdį.

Besirūbiodami braziliską kavą, iš lėto prieiname prie temos:

—Plaćioji lietuvių visuomenė pasigenda tikslesnių žinių apie Jūsų gyvenimo odisejas ir kūrybą. Pradėkime nuo pradžių.

—Nuo kokios pradžios?
—Kada gimiau, tiksliai neatsimenu. Rodos 1903 m. Palaukit, turiu cedulę. Taip, 1903 m. rugpjūčio 20 d. Svėdasuose, senelio Zigmo Rimšos ūkyje. Tėvas — Antanas Rimša — buvo siuvėjas. Motina — Jieva Jamontaitė, turėjo švelnią sielą.

Kilus pirmajam pasaulio karui, su tėvais atsiduriu Charkove. 11 metų berniukas grauziu tremtinio duona. Mokausi. Pradedu ir meno studijas. Žengiu pirmuosius nebrąsius vaiko žingsnius ir užburtą grožio pasaulį. Pradžioje niekas šito pavojaus nepastebi ir nedraudžia. Vėliau draus ir bars, bet bus pervėlu...

KOVA SU PRIEŠINGAIS LIKIMO VEJ AIS

1920 m. grįžtu su tėvais į Kauną. Septyniolikmetis vaikinai stengiuosi pasilikti ištikimas menui. Atliekamu nuo darbo laiku mokausi, piešiu. Daugiausia gaminu reprodukcijas. Per ištisą dešimtį metų, jau nuo Charkovo laikų, spiriuosi ir kovuju prieš priešingą likimą: prieš tėvo užsispyrimą padaryti iš manęs žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą. Jis būtinai norėjo susilaukti iš manęs gero siuvėjo ar apskraus pirklį, kuris šunų nelodytų ir kurio skverny vėjai nevėtytų.

Deja, su metais augo ir mano pasiilgimas grožio. Be jo man vis labiau atrodė beprasmiškas žmogaus gyvenimas. Bet su metais seko ir tėvo kantrybė. Jis vis labiau bijojo, kad neišaugčiau veltkleidžiu valkata.

Po ilgų ir nesėkmingų bandymų pagaliau nusprendžia išsiųsti mane į Viena. Tenai, svetimoje aplinkoje, turėjau užmiršti svajones apie meną ir įsigyti naudingą amato diplomą. Tai buvo 1924 m. Buvau 21 metų jaunuolis.

Jaučiau, kad mano gyvenimas yra skirtas menui ir kad todėl anksčiau ar vėliau turės įvykti neišvengiamas skilimas tarp manęs ir tėvo. Bet tuo tarpu aš turėjau vienerius metus laiko. Nereikia nė sakyti, kad visos mano dienos Vienoje buvo skirtos meno studijoms ir muzėjų lankymui. Tik dėl mados retkarčiais pasirodydavau mokykloje.

ODISEJA PRASIDEDA

1925 m. grįžtu į Lietuvą. Laisvės paraga, aš vežu tėvui mokyklos diplomą ir paskutinį skaudų sudiev.

Įteikęs tėvui diplomą, dar tais pačiais 1925 m. išvykstu į nežinomą, platų pasaulį grožio jieskoti. Mane vilioja Pietų Amerikos egzotika, jos tropikų giriose snaudžiantis ir niekieno dar neatrastas laukinio grožio pasaulis.

Išlipu Santos uoste, Brazilijoje. Mane pasitinka du neišskiriami draugai, kurie pasiūlo palydėti į išsvajotą burty pasaulį: nusivylimas ir skurdas. Jie du nuveda mane į kavos plantacijas ir į stalių dirbtuves Sao Paulo mieste. Visą atliekamą laiką ir pinigus aukoju tapybai. Pusbadžiu misdamas, visų užmirštas ir nepsakomai vienas, aš piešiu vieną paveikslą po kito.

—Ir niekada nepagalvojote apie vedybas?

—Kurgi ne. Nepatenkintas savimi ir paveikslais, sugalvoju užmušti savo vienvatę. Vedžiau sulenkėjusią lietuvaitę. Šita idiliškoji mano gyvenimo klaida įvyko 1927 m. Iš savo žmonos aš laukiau dantiškos Beatricės, vadovės į grožio pasaulį. Ji gi iš manęs laukė ramaus ir rūpestingo šeimos tėvo. Abudu buvome teisūs, abudu lygiai skirtingo likimo sukaldinti. Mūsų gyvenimo keliai, atsitiktinai susikryžiavę, tuojau ir vėl išsiskyrė. Likimo vėjai nupūtė laivelius nežinomom, priešingom kryptim.

BUENOS AIRES MENO AKADEMIJOJE

Apie 1930 m. pradžią atvykstu į Buenos Aires. Išlaikau egzaminus į Valstybinę Meno Akademiją (Academia Nacional de Bellas Artes). Priimamas tikruoju studentu.

Meno Akademijoje susidraugauju su Matu Menčinsku, labai gabiu skulptorium, mirusiu Lietuvoje prieš keleta metų. Profesorių dauguma — italai. Iš žymesnių pažymėtini Pio Colivadino, Trechini ir Fabri. Tačiau mano didžiausias meno mokytojas ir vadovas visuomet buvo ir yra mano lietuviškoji prigimtis ir pati gamta.

—Kaip sekėsi išsiversti ekonomiškai?

—Visai nesisekė. Per ištisus trejus studijų metus Buenos Aise gyvenau iš tapybos. Daugiausia piešiau pigius dalykėlius pagal užsakytojų skonį. Tokių darbų vertė negalėjo būti didelė. Visus sugriebtus pinigus skyriaudavau drobei. Mano gėrimas buvo matė, mano valgis — duona. Gyvenau skurdžiausiam lauže, vadinamam "conventillo", kur paprastai susirenka miesto padugnės. Nežiūrint viso to neapsakomo skurdo, aš dirbau su augančiu pasiryžimu ir atkaklumu. Buvau suradęs save ir savo kelią. Žinojau pagaliau, kur einu ir kokių keliu.

—Jūsų klausantis, man ateina į galvą Maironio žodis, kad vargai gimdo ga-

liūnus. Juk ir ispanų filosofai Miguel de Unamuno ir José Ortega y Gasset tvirtina, kad sotumas ir rytojaus saugumas žudo gyvenimą ir talentą. Ar nemanote, kad Jūsų gyvenimo palydovai — netikrumas ir skurdas — Jūsų talentą daugiau skatino negu žudė?

—Galbūt. Galbūt todėl aš esu vienintelis iš savo kurso draugų, kuris likau ištikimas tapybai. Visi kiti turėjo daugeresnes gyvenimo sąlygas ir gal kaip tik todėl pasirinko patogesnes profesijas: vitrinų dekoravimą, knygų iliustravimą ir panašias pritaikomojo meno sritis. Bet vis dėlto tai yra žiaurus mokytojas, kurio prisiminimas mane supurto.

MANE ATRANDA LIETUVIAI

Jau studijų metu keletą kartų dalyvavau su savo darbais įvairiose parodose. 1934 m. įvyko pirmoji didelė mano darbų paroda Concejo Deliberante rūmuose, Buenos Aires centre (kur dabar yra Ministerio de Previsión y Trabajo). Spauda atsiliepia palankiai. Laikraščiai pirmą kartą sužino ir paskelbia, kad aš esu lietuvis.

Iš laikraščių "atrado" mane ir vietos lietuviai. Lankė mane grupėmis. Pamatė mano begalinį skurdą, pasirūpino, kad būčiau apgyvendintas Lietuvos Pasiautinybės rūsyje. Gavau užtikrintą stogą savo paveikslams ir maistą sau pačiam.

Šitaip aprūpintas, 1935 m. pirmą kartą išvykstu į San Carlos de Bariloche — Argentinos Šveicariją. Turtinga gamta su kalnais ir slėniais, miškais ir ežerais duoda puikios progos pasireikšti peizažistui.

KELIONE Į AMERIKOS TIBETĄ

1936 m. išvykstu į nuostabų Bolivijos kraštą. Mane vilioja svaiginančių aukštumų ir gilių slėnių egzotika.

—Būtų pravartu šį tą daugiau sužinoti apie Boliviją, kurioje Jums teko praleisti net vienuolika labai kūrybingų metų. Šileris neklysta sakydamas, kad tas, kuris nori suprasti kūrėją, turi nuvykti į jo kraštą.

—Teisingai. Bolivijos gamta ir žmonės paliko neišdildomų žymių mano pastarųjų 14 metų kūryboje.

Bolivija — tai Amerikos Tibetas. Tik čia mongolų vietoje rasite 3 milijonus daugiausia aymara giminės indėnų, tarp kurių, labiau s i a i miestuose, yra šimamaišes milijonas baltųjų. Beveik visi miestai yra lygumose, pakilusioje 4 kilometrų viršum jūros lygio.

Šitas plokštikalnis (altiplano) daro pilkai žalsvos stepės įspūdį. Tokiam aukštyje medžių maža. Daugiausia skurdūs krūmokšniai ir eukaliptai, sodinami prie namų. Dieną tuo pačiu metu degina saulė ir pučia ledinis vėjas. Naktį temperatūra nupuola iki 10 laipsnių šalčio (Celsijaus). Oras skystas, spalvos nepaprastai vaiksios, permatomos. Pirmas įspūdis — atrodo, kad esi mėnulyje, apsuptas keistos gamtos ir keistų žmonių, nekaltų, apatiškų, spasi-autusių ilgomis skarmomis, pačių automis iš lamų ir vikunių vilnų ir nudažytomis ryškiomis, puikiai suderintomis spalvomis.

Tokiam aukštyje gyvenimas yra kietas ir varginantis. Dėl skysto oro pradeda greitai plakti širdis, spengia ausyse ir apima keistas nuovargio jausmas. Nėra energijos veikti. Todėl vietos indėnai nuolat kramto koka lapus, iš kurių yra gaminamas kokai n a s .

TEN TOLIULOSE, LYG SALOJE SLAPINGOJ

Ten toliuose, lyg saloje slaptinėjai,
Paliko mūsų viltys, mūsų žygiai.
Čia pėdos, nueitos keliu, jau dingio,
Jas užnešė lyg smėliu vėjas lygiai.

Kaip briedis, trokšdamas šaltinio, žvilgis
Mūs veržias pro dienų ir erdvių tankmę,
I tolumas, kurių širdis taip ilgis,
Kaip saulės rudenio rūkiais bežengia.

Skaudus rūščiosios ištremties likimas
Išdeginio širdy mums skausmo žymę,
Mums liko praicitis tik atminimas.

Kaip žvelgtum čia į visą gamtą, esti
Pro viltis tas, kurios nevalioj gimė,
Ji svetima — ir jos mums nesuprasti.

A. TYRUOLIS

(Iš spaudai paruošto rinkinio "Sonetai")

Kramtant, burnos vidus aptirpsta ir pasidaro nejautrus. Ryjant, viduriai pasidaro nejautrus nė alkiui, nė troškuliui, nė šiaip jau skausmui. Nuotaika pakyla. Juo toliau, juo daugiau organizmas jo reikalauja nuotaikai pakelti. Vis labiau netenkama apetito, žmogus sudžiūsta ir pasidaro apatiškas.

Bolivija — bulvių tėvynė. Jas čia paruošia savotiškai. Pirmiausia 2 savaites mirko vandeny, paskui išima iš vandens ir naktį sušaldo. Nuo šalčio jos gerokai susitraukia. Verdamos karštam vandeny, pajuosta, pavirsta į savotišką gumą ("chiño") ir esti valgomos.

Visai kitoks gyvenimas yra karštuosiuose Bolivijos slėniuose, vadinamuose yungas. Kalkur jie nusileidžia iki jūros lygio. Oras čia nepaprastai karštas, augmenija be galo vėli ir turtinga. Aukštesnėse atkalnėse auga bananai, apelsinai, vynuogės, koka, kava. Žemiau, nežengiamuose tropikų miškuose, pilna bezdžionių, gyvačių, nuodingųjų vorų gigantų, vadinamų apazanca, ir kt.

Vienam tokiam slėnyje, Santa Cruz teritorijoje, Bolivijos valdžia buvo davusi žemės sklypą lietuviui rašytojui Matui Šalčiui, su kuriuo aš buvau susitikęs

1937 m. La Paz mieste. Karštam ir drėgnam slėnyje buvo begalės moskitų. Nuo jų jis apsirgo palidizmu (maliarija) ir mirė, rodos, 1940 m. Neseniai atsitiktinai susipažinau su jį numarinusiu gydytoju jugoslavų kilmės. Jis man papasakojo, kad prieš mirtį, pusiau kliebėdamas, Matas Šalčius kalbėjęs: "Perejau visą pasaulį, didžiausias kliūtis nugalėjau, o čia štai mirštu nuo mažojo moskito".

Nuvykęs apsigyvenau sostinėje La Paz. Tai pusiau kolonialinis ir pusiau moderniškas miestas, įsteigtas prieš 400 metų ir šiandien skaitas 350.000 gyventojų. Jis stovi 4 kilometrų aukščio lygumoje, tačiau ir iš visai arti jo nematyti. Mat pats miestas yra 400 metrų gilumo dauboje, prisodintoje eukaliptų. Būdamas netoli miesto, naktį gali pamatyti nepaprastą reginį: toje vietoje, kur stovi miestas, matai keistą šviesos ežerą, išsiliejusį vaiduokliškoje stepių lygumoje.

Pirmas mano vizitas Bolivijoje užtruko 2 metus. Atsisveikindamas, 1937 m. La Paz miesto savivaldybės rūmuose suruošiau pirmąją savo darbų parodą.

(Tęsinys 5 psl.)

Jonas Rimša

CAMBA (Rytų Bolivijos moteris)

Kaip aš Laidojau Budavonės Kankinius

RASO KUN. JONAS KARDAUSKAS

KARAS PRAŪZIA PRO VILKAVIŠKI

1941 metų birželio 23 diena. Rytas labai gražus. Patrankų šūvių beveik negirdėti. Bolševikai išvyti. Pavojaus gyventi ar mirti praėjęs. Nesvarbu, kad iš Vilkaviškio paliko tik griuvėsiai ir pelenai. Pakilia nuotaika iš gretimo kaimo, kur buvome pasišalinę mūšiams einant, palengva, žmonių pasiklausinėdami, kas mieste girdėti, grįžtame į savo namus.

Netoli miesto sutinkame daug vyrų ir dar daugiau moterų, dideliais pundaiais visokių gėrybių nešinių. Jie mus nužaidino, pranešdami vokiečių įsakymą pasišalinti visiems nuo miesto bent 10–15 km. Mat, esą laukiama didelio rusų orinio puolimo.

Su baime grįžtame atgal ir, ką tik sutikdami, skelbiame tą žinią visiems. Sustojame Būdezerių kaime pas Olekus, maždaug 5 km. nuo Vilkaviškio. Čia įsirengiamie slėptuvę ir laukiame to baisaus, net 400 rusų lėktuvų puolimo.

Nieko nesulaukdam, apie piet išdrįstame paklausti radijo. Kauno radijas groja Lietuvos Himną. Klausome ir savo ausims netikime. Nejaugi Kaunas laisvas? Kur tie rusų lėktuvai?

Tik vėliau mums paaiškėjo, kad gudruoliai, norėdami daugiau iš apleisto miesto prisigrobt, paleido tąjį gaudą, o patys vilkte vilko, ką tik rado naudinga: — ir degtinę iš valstybinio monopolio, ir medžiagas iš nesudegusių krautuvų, ir kita... Ir pikta ir juokas ėmė, kad taip gudriai buvome apstatyti.

SKAUDI ŽINIA

Tą pat dieną vakare (antrąją karo dieną), būdami visi geroje nuotaikoje, rengiamės grįžti į miestą, nes klebonija ir bažnyčia išliko nesudegę ir jokių pavojų niekas neskelbė. Tik štai Olekų kiaman įvažiuoja Bartininkų klebonas kun. Rauba (1947 metais mirė Augsburg - Hochfeld stovykloje). Jis ramiu veidu kreipiasi į mus (buvome kun. V. Suminas, kun. Just. Steponaitis ir aš) klausdamas, kas iš mūsų vyks į Lankeliškius palaidoti nužudytus kunigus?

Vienas po kito pasipila klausimai: kokius kunigus, iš kur atvežtus, kieno nužudytus?... Galvoje maišosi visokios mintys. Norėjosi spėti, kad nužudyti lenkai kunigai, kurių net 11 buvo ankščiau atvežti iš Vilniaus į Vilkaviškį... — Budavonės miške sekmadienį (22.VI.) rasti trijų kunigų lavonai: kun. Petrikos, kun. Balsio ir kun. J. Dabrilos, — aiškimo dekanas Rauba. — Atlaikęs sumą, pasiprašiau vokiečių leidimo paimti lavonus. Sudėjęs į savo vežimą, aš juos atvežiau į Lankeliškius. Kadangi klebonija vokiečių kariuomenės užimta, lavonus suguldžiau daržinėje. Buvau nuvykęs į Vilkaviškio Kūriją, bet ten nieko neradau. Sužinojęs iš žmonių, kad čia esama Vilkaviškio kunigų, atvykau joms pranešti. Vykite kuris nors juos palaidoti. Aš turiau grįžti į savo parapiją. Juk žinote, kad kariuomenei žygiuojant visokių netikėtumų atsitinka namuose. Aš savo pareigą atlikau. Dabar jūsų eilė.

Lyg būtų kas šaltu vandeniu perpylęs, taip toji žinia mus sukretė. Karas užte praūžė, kaip viesulas. Esame išgelbėti iš bolševikų tiranijos. Noras laisvai

gyventi ir be baimės dirbti buvo nepaprastai didelis. Įvairūs švietūs planai pynėsi galvoje. Vienas kitą sveikinome ir tarėmės, kokių darbų pirmiausiai imsimės. Bet štai trys geriausių draugų lavonai prieš akis. Jie nesulaukė laisvės kurios taip labai troško. Ar ne tas pat galėjo atsitikti su mumis? Jie žuvo, kad mes gyventume. Kokia brangia kaina yra perkama laisvė!

GYVYKSTU I NELAIMES VIETA

Nors skaudu, bet reikia draugams paskutinis patarnavimas suteikti. Kas eis jų laidoti? Toji pareiga, kaip vyresniam iš mūsų ten esančių, tenka man. Birželio 24 d., anksti iš ryto, iš Būdezerių pėsčias žygiuoju apie 10 km į Lankeliškius. Pilni keliai vokiečių kariuomenės traukiančios ir rytus. Vienas kitas mane pasveikina. Ir aš juos sveikinu, kaip mūsų išgelbėtojus. Bet mintys vis sukasi apie žuvusių draugus.

Su kun. Vacl. Balsiu ir kun. Justinu Dabrila kartu mokėmės kunigų seminarijoje Gižuose. Juodu seminariją baigė 1927 metais, taigi vienais metais ankščiau už mane. Kadangi abu buvo per jauni šventintis kunigais (gimę 1905 m.), turėjo metus laukti. Abudu tęsė studijas Kauno Teol. — Filosofijos fakultete. Kun. Balsys, įsišventinęs kunigu ir baigęs aukštąjį mokslą, buvo paskirtas Marijampolės mokytojų seminarijos kapelionu, vėliau Marijampolės kalėjimo kapelionu ir paskiausiai Lankeliškių klebonu. Kun. Just. Dabrila, be studijuodamas Kaune, įstojo į Jėzuitus. Studijų tęsti, kaip jėzuitų narys, buvo išsiųstas į Olandiją (tikrai neprisimenu kur). Po dvejų metų, iš Jėzuitų išstojęs, studijas baigė Romoje. Grįžęs savo vyskupijon, iš pradžių buvo paskirtas Vilkaviškio gimnazijos kapelionu, vėliau Vilkaviškio kunigų seminarijos profesoriumi ir dvasios tėvu. Bolševikams likvidavus Vilkaviškio kunigų seminariją, buvo Kybartų parapijos vikaru. Gavęs slaptų žinių, kad kompartija nori jį likviduoti, tai vienur tai kitur slapstėsi. Paskiausiai buvo apsisostojęs Lankeliškiuose.

Kun. Petriką, kaip vyresnės kartos kunigą, iš arti nepažinojau. Jis įsišventino kunigu pirmojo D. Karo metu. Ilgą laiką buvo Marijampolės valstybinės gimnazijos kapelionu. 1940 metais, bolševikams Lietuvai okupavus, visų mokyklų kapelionai buvo atleisti. Kun. Petrika, norėdamas kiek galint būti toliau nuo rusų administracijos organų, pasirinko vikarauti nuošalioje parapijoje Lankeliškiuose.

KANKINIŲ LAIDOTUVES

Prisiminimais begyvendamas nė nepajutau, kad aš jau Lankeliškiuose. Apisarašojusių žmonių būriai, vokiečių kariams maišantis, lankė nužudytuosius kunigus. Jie visi trys vienmarškiniai buvo suguldyti daržinėje ant didelių durų. Kun. Petrikos veidas buvo visiška sveikas. Krūtinėje matėsi 5 ar 7 šūvių žymės. Kitokių sužalojimų kūne nebuvo matyti. Išskyrus nugaroje išlindusių kulku didelius išplėsimus. Kun. V. Balsio kakta buvo nuo stipraus smūgio įlenkta burna kiauurai perdurta, krūtinėje 7 ar daugiau šūvių žymės, nugarą nuo šūvių baisiai išplėsta. Kun. Just.

ir naujais apvelkant, teko juos perpjauti. Tas pat reikėjo padaryti su alba. Su dideliu vargu uždėjome arnotus.

Taip parengtus, be karstų, nes tuo momentu jų niekur nebuvo galima gauti, suguldytus ant lentų, apie 11 val., susirinkusių žmonių padedamas, atlydėjau į bažnyčią. Sunku buvo laikyti mišias ir dar sunkiau pasakyti pamokslą, nes vaizdas buvo nepaprastai graudus. Susirinkusiųjų verkimas be pertaukos. Sutelkęs jėgas, atlaikiau pamaldas ir palikau lavonus bažnyčioje, laukdamas atvykstant daugiau kunigų ir atvežant iš Vilkaviškio karstų. Trečiadienį, birželio, 25 d. atlaikius iškilmingas pamaldas, visi trys buvo palaidoti vienoje duobėje šventoriuje. Bet šioje vietoje jie nepasiliko amžinam poilsiui visi kartu. Kun. J. Dabrilos tėvai, frontui toliau į rytus nužygiavus, velionį išsikasė ir palaidojo savo parapijos kapuose Alksnūnose. Kun. Petrikos giminės nabašinką išsivežė ir palaidojo Kudirkos Naumiesčio kapuose. Tik vie-

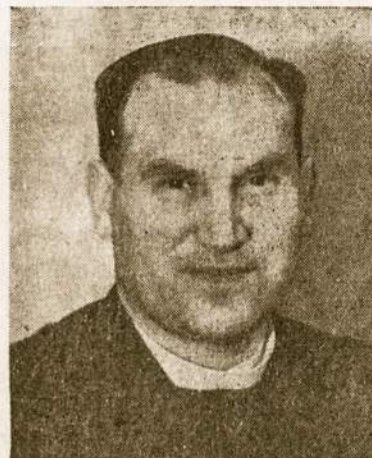

nas a. a. kun. Vaclovas Balsys, kaip buvęs parapijos klebonas, nebuvo leistas niekur išvežti ir paliktas amžinam parapijos atminimui. Tik de ja toji parapija, 1944 metais antrą kart bolševikams užėjus, buvo išblaškyta svetur.

KODEL?

Dėl ko buvo nužudyti kunigai V. Balsys, Just. Dabrila ir Petrika? Aš žinau dvi priežastis.

Pirmoji. Pro Lankeliškių kleboniją buvo nutiestas rusų lauko telefonas. Pirmąją karo dieną, birželio 22, tasai telefonas klebonijos lauke buvo nupjautas, spėjama, lietuvių partizanų, arba kaip jie tada buvo vadinami, — aktyvistų. Rusai, atradę nupjautą telefoną klebonijos lauke, pradėjo klausinėti, kur šios vietos šeimininkas. Priskikė zakristijoną Jurgį Buziką. Tasai neprispazino šeimininku. Tada rusai nuvyko į kleboniją. Kunigai dar miegojo, nes buvo apie šešta valanda Maskvos laiku. Iš tarnaičių išklause, kur yra šeimininkai, priskikė kunigus ir, nedavę apsigrengti, išsivežė. Atrodo, kad kaltininku jie laikė kleboną kun. V. Balsį. Bet, kai rado dar du kunigus, ir tuodu paėmė kartu. Antroji priežastis. Lankeliškių para-

pijos salė, kaip neturinti 160 kvadratinų metrų, bolševikų valdžios kol kas nebuvo nusavinta, tad pasiliko parapijos klebono žinioje. Vietos komjaunimas, kartą toje salėje turėjo savo pramogą ir salę, ypatingai sceną, paliko labai priterštą. Scena buvo panaudota kaip išvietė. Klebonas kun. Vacl. Balsys, norėdamas komjaunuolius sugėdinti, neleidė salės išvalyti (milicinkas zakristijonui siulė 5 litus, kad išvalytų ir kad ta istorija baigtųsi), ją užrakino ir sukviėtė parapijos komitetą pasitarti.

Mažoje parapijoje tasai įvykis greit nuskambėjo, komjaunuoliai buvo labai suerzinti. Parapijos komitetas nutarė komjaunuoliams, kaip nepribrendusiems, daugiau salės neduoti. Kiek vėliau viename salės kambarėje komjaunuoliai buvo įsirengę "raudonąjį kampelį".

Trumpai prieš karą tasai "kampelis" buvo išdraskytas. Komjaunuolių pyktis prieš kleboną didėjo. Be to, klebonas palaikė glaudžius santykius su aktyvistais. Be abejo komunistai jį įtarė. Dar daugiau. Bolševikinė valdžia tąjį pavasarį iš ūkininkų reikalavo duoti stambias javų pyliavas. Kun. Balsys, atlikęs savo praeilovę, kiek tik galėjo padėjo parapijiečiams, pavasarį trūkstant javų, pyliavas išpildyti. Komunistams ir tai nepatiko. Šitos priežastis galėjo būti, kad komunistinė valdžia kun. Balsį įtraukė į likviduotųjų sąrašą. Kun. Petrika ir kun. J. Dabrila ten pakliuvo tik atsitiktinai, per bolševikišką "apsirikimą".

PAGARBA ŽMOGUI

JONAS KUZMICKIS

NEPAPRASTAI gražiais žodžiais pavergtos Lietuvos žmonės apdainuoja lietuvaite, kuri išėjo jieskoti savo brolių: No skausmą braukdama, tik rasą nuo atolų,ėjai tu į tamsius ir didelius miškus, ir vėl lyg pasakoj, tau jieskant savo brolių

berželių vainike gegutė užkukuos... Lietuvaite atrado savo brolius, bebudinčius miškuse, bet ir pati turėjo prisiminti drauge su tūkstančiais kitų "šventą laisvės auką"...

O TREMTINIAI!

DIDŽIUOJAMĖS savo tautos didvyriais, kalbame ir rašome apie juos, tartum pamiršdami, kad ir jie buvo žmonės kaip ir mes, kad ir jie turėjo savo ydų ir silpnųjų. Galbūt, jų didžiųjų darbų garsas aptemdė visus kitus šešėlius ir jie visam laikui liko šviečiančiais žiburiais.

Tremtyje, laisvame pasaulyje atsidūrė žmonės, kurie, nepakeldami žiaurios okupacijos, pasirinko vargą ir sunkų darbą laisvėje, kad tik nereiktų svetimiems pataikauti ir jiems vergauti. Išėivijoje ir tremtyje, be abejo, gyvena žmonės, kurie savo gimtąjį kraštą myli nepaperkama meile ir svajoja apie tuos laikus, kada galės grįžti į gimtuosius laukus.

Tačiau kodėl paprastas realusis gyvenimas parodo ir antrąjį medalio pusę? Kodėl mūsų tiek nesutarimo, tiek neapykantos ir nesugyvenimo, kad tai net spaudoje pabrėžiama? Kodėl mums trūksta to, ką Evangelistas Jonas pavadinamo artimo meile, o mes ne kartą vadiname pagarba žmogui?

Kodėl tos pagarbos trūksta nevienoje šeimoje, kai net mėginama skirtis ir "jieskoti didesnės teisybės"? Va, nedidelis žmonių būrelis. Vargo nėra, nes ant stalo alutis ir užkandos. Mezgamos kaibos, plečiamos, didinamos. Be abejo, liečiami patys geriausi pažįstami: tas toks, anas ir nekoks — melagis, išnaudotojas, savanaudis. Ir taip visą vakarą.

Susirenka veikėjai. Svarsto einamus ir svarbius reikalus. Reto kurio mintis nuklysta į pavergtą Lietuvą, retas kuris atsimeina aną lietuvaite, išėjusią brolių

jieskoti ir pasiaukojusią kartu su jais. Posėdyje nekartą ne tik nesistengiama surasti priemonių, kaip subūrus daugiau nuošaliai gyvenančių tautiečių, bet kartais galvojama, kaip tuo ar kitu atsikračius.

VISI TURI SAVIGARBĄ

TEISINGAI sako liaudis, pasiremdamas ištisų kartų patirtimi: kas tau nemielia, ir kitam nedaryk. Kartu tačiau ji prideda: kiekvieno pirštai į save lenktii.

Ne tik vaikas mėgsta pagiriamas. Kiekvienam malonu, kai apie jį gerai atsiliepiama, kai jis pagerbiamas, kai jo darbai įvertinami. Tiesą pasakius, ir yra ką vertinti. Niekas nevadina didvyriais visų tų pilkų žmonių, kurie šiandien visų kaktos prakaite valgo sunkiai uždirbamą duoną, o vis dėlto randa laiko ir visuomeninei veiklai, ir negaili savo santaupe Tėvynės reikalams. Jie tačiau verti pagarbos ir teisingo įvertinimo. Kartais ir mūsų spauda labiau pasitarautų skaitytojams, aprašydama vieną kitą veiklų tautietį, nei spausdindama eilinius vertimus ar neapykantos pilnus straipsnius.

Taigi, jei kiekvienam malonu, kai apie jį teisingai ir pagarbiai atsiliepiama, reikia įprasti ir apie kitus gerai galvoti bei pagarbiai atsiliepti. Kai ir nuošaliai stovį žmonės žino, kad organizacijų susirinkimuose vertinamas kiekvienas žmogus, kai jie jaučia pagarbą kiekvienam tautiečiui, — ir jie lengviau prisideda prie bendro darbo, įnešdami dalelę savo geros valios.

Vienoje vietoje didelėje pagarboje laikomas senas, bet paprastas eilinis žmogus. Tačiau jis iš kailio neriasi, kad tik ta pagarba užsitarnautų, kad tik kuo nors kitiems padėtų. Gražu žiūrėti, kai jis negaili nei laiko, nei pastangų ir kiekviena proga ateina bet kam į talką.

VERTINKIME SAVO VARGĄ

ŽMOGUS yra Kūrėjo didžiosios kūrybos žvaigždė ir pasididžiavimas. Dėl žmogaus Kristus įsikūnijus, varge gyvenon ir mirė ant Kryžiaus.

Kiekvienas lietuvis — kenčiančios Lietuvos dalelė, jos gyvas kraujo lašas. Jis brangus Lietuvai, brangus Jos lai-

svės kovų dalyvis, brangus kaip ateities kūrybinė jėga.

Lietuvis brangus ir dėlto, kad jis vargsta, kad jis dėl savo Tėvynės kenčia, Jos vargais gyvena.

Lietuvis — gyvosios Lietuvos dalis, Jos gyvas priminimas. Vienas žmogus nepernešų viso to vargo ir pažeminimo svetimuose kraštuose, jei nebūtų jo likimo bendru, su kuriais gali pasikalbėti, sunkias valandas praleisti.

Vertiname savo vargą, vertinkime ir savo tautiečių geras pastangas ir darbus. Visi kartu daugiau ir brandžiau padarome, daugiau naudos ir Lietuvai atnešame.

Juk gražu žiūrėti net į mažą lietuviuką ar lietuvaite, gražia lietuvių kalba eilėraščių deklamuojantį. Miela dalyvauti savo jaunimo sporto varžybose. Džiugu klausyti lietuvių kunigo lietuvišką pamokslą. Malonu aplankyti savą mokyklą. Savą klubą ar redakciją. Juk tai mūsų visų džiaugsmas, nes išreiškia visų pastangų pražydusį žiedą.

PASAULYJE nėra taikos ir teisybės, nes patys žmonės kelia vaidus ir sėja melo neapykantą.

Ir pats žmogus suniekinamas tokių pačių žmonių kaip jis.

Jei visi dirbtų tiesiai, talkai, jei visi vertintų kiekvieną žmogų, žemės veidas tikrai atsinaujintų.

KIEK JUNGtinėSE AMERIKOS VALSTYBĖSE Gyventojų

1950 metų gyventojų surašymas parodė, kad šiuo metu Jungt. Amerikos Valstybėse yra 150.520.198 gyventojai. Per paskutiniuosius 10 metų priaugo daugiau kaip 19 milijonų žmonių. Jų tarpe katalikų yra 27.766.141, t. y. 6.363.005 daugiau negu prieš 10 metų. Per 10 metų įvyko 134.679 atsivertimai į katalikų tikėjimą.

Jungt. Amerikos Valstybės turi 106 miestus, kuriuose yra daugiau kaip 100.000 gyventojų, 5 miestai turi virš milijono gyventojų; New York'e šiuo metu yra 7.841.023 gyventojai. Prieš 10 metų 1.007 vyrams atiteko 1.000 moterų, dabar gi 1000 moterų tenka tik 993 vyrai. Dirbančiųjų žmonių yra 65.100.000, jų tarpe 70% fabrikuose, 13% žemės ūkyje, 9% valdžios įstaigose, 2% kariuomenėje. Bedarbiai sudaro 6% visų gyventojų, tačiau jie gana valdžios paramą pagal šeimos dydį, kad galėtų padoriai pragyventi, iki susiras darbą.

MANO ODISEJA

(Tęsinys iš 4 psl.)

Pasisekimas buvo nelauktas. Spauda rašė apie dailininką lietuvį, atradusį Bolivijos krašto sielą.

1937 m. grįžtu į Buenos Aires. Garsoje Vitcomb galerijoje atidarau savo darbų parodą, susilaukusią didelio meninio pripažinimo, bet davusių maža ekonomiškos naudos. Šita aplinkybė vėl privertė mane dažniau piešti pagal užsakymą: iš pažiūros įspūdingus ir puošnius, bet mažos meninės vertės turinčius paveikslus.

(Pabaiga sek. nr.)

Dabrila buvo sužalotas daugiausiai. Veide matėsi mušimo žymės, šūvis kaktose, krūtinėje 1 ar daugiau šūvių, nugarą nuo šūvių labai sužalota, rankos ir kojos aukščiau kelių subadytos durtuvais.

Vaizdas buvo žiurpus. Atsipeikėjęs po pirmojo įspūdžio, zakristijono Jurgio Buziko padedamas, susijiekojau šviesiems marškiniams, vandens apiplauti lavonams, bažnytinius rūbus. Išprašiau žmones ir vokiečius karius iš daržinės ir pradėjau lavonus rengti laidojimui. Visus apatinius rūbus nebuvo įmanoma pakeisti, nes mažiausiai sujūdinus lavonus, labai tekėjo kraujas iš nugaros. Keičiant marškinius, ir senus nuvelkant,

Lietuviško Jomarko rengėjos (iš kairės į dešinę): I. eilė: Benita Aukštikalnytė, Nelida Juškaitė, Nilda Čeičytė, Emilija Brazdytė, Nelida Krivickaitė, Onutė Kurtinaitytė; II. eilė: Antonija Kriščiūnaitė, Marija Kunigonytė, Irena Staskevičiūtė, Elena Kurtinaitytė, medicinos studentė ir parengimo komisijos pirmininkė Antonija Neniškytė, kun. Kaz. Černiauskas, Marytė Misiūraitė, Leonora Martinėnaitė, Marta Pronskaitytė, Lucija Staškūnaitė; III. eilė: Zulema Margetich, Elvira Butkiūtė, Marija Eidukonytė, Monika Šlamaitė, A. Juknaitė, Albina Gudauskaitė, Eugenija Čikštaitė, Adelė Grigaitytė, B. Paserbskytė, Genė Protasevičiūtė, Albina Mikučionytė.

Lietuviško Jomarko Atgarsiai

Kodėl jos tokios linksmos? — Nugri todėl, kad jų suruoštas lietuviškas Trijų Karalių jomarkas (sausio 6 ir 7 dd.) Lietuvių Salės patalpose Avellanedoje pasisekė daug geriau, negu didžiausi optimistai gelėjo laukti. Niekas neabejoja, kad tai buvo pirmas taip puikiai suorganizuotas, taip vykusiai pravestas ir taip labai visiems tautiečiams patikęs kermošius.

Jau prie įėjimo svečius pasitinka dvi simpatingos lietuviškos — p-lės Emilija Brazdytė ir Lucija Staškūnaitė. Įėjus į didžiąją salę, visus pasitinka skrupulinga švara ir skoningas pramogų bei žaidimų išdėstymas. Štai visas būrys jauno stengiasi užmesti medinius lankelius ant šventiška išsirikiavusių butelių. Ir ko tenai nebūta: whisky, sello verde, šampanas, sidra. Tik užmesk, ir neškis! Ir žiūrėk — jau nešasi! Kiti net po kelis. O varžovams maloniai patarnauja linksmos, grakščios mergaitės: p-lės Adelė Grigaitytė, Nilda Čeičytė, Eugenija Čikštaitė, Marta Pronskaitytė.

Zengęs keleta žingsnių — randi visą būrį meskeriojų. Tik jų meskerė bai-

giasi ne kabliuku, o riešo didumo žiedu, kurį iš viršaus reikia užmesti ant butelio kaklo. Užmauk — ir tavo! Na ir užmauja. Ir čia randam linksmas organizatorius: G. Protasevičiūtė, Elena Kurtinaitytė, Albina Mikučionytė, Irena Staskevičiūtė.

Esą arklų lenktynių mėgėjas? Štai tau ir lenktynės: linksmos, judrios lietuviškos — Onutė Kurtinaitytė, Antonija Kriščiūnaitė, Albina Gudauskaitė ir Marija Misiūraitė — kiekvienam tuojau paaiškina žaidimo taisyklę ir, davus ženklą, visa eilė "žirgų" pasileidžia lenktynių! Jei tavo arklys laimėjo — trauki bilietą (visuomet pilną!) ir nešiesi ištrauktą dovaną.

O gal tau patinka šaudymas? Gerai: antai tavęs laukia besišypsanti gražuolė — Angela Žiulytė ir Alberta Juknaitė — kurios aprūpina tave indėniškų strėlių ryšuliu ir kviečia mėginti savo laimę: pataikyti į žvaigždutę — nešiesi laimėtą dovaną.

Bet yra ir tokių, kuriems patinka precizija ir tikslumas. Gerai: tegul jie pamėgina taip tiksliai užmesti keturius metalinius diskus ant raudono apskritimo, kad šiojo nė mažiesio kraščiuo nesimatytų. Užmesti — gausi graži dovaną. Tau ją paduos viena iš keturių gražuolių: Antonija Neniškytė, Leono-

ra Martinėnaitė; Nelida Juškaitė, Elida Agneli.

Kitiems gi patinka iš karto laimėti didelę dovaną. Gerai: tokiems prisistato jau tokios meilios lietuviškos (Marija Eidukonytė ir Nelida Krivickaitė), kad neiškenti nenusipirkęs bilieto didžiulei pintinei puikiai dovanų ištraukti.

Laimę išmėginusieji šnekučiuojasi su draugais ir seniai matytais pažįstamais, klausosi lietuviškos muzikos melodijų, šoka. Dar kiti eina į turtinę bufetą ko užkasti ar šiaip jau Argentinijos vasaros troškulio numalšinti. Juos pasitinka ir viskuo mandagiai aprūpina amžinai besišypsanti, šmaikščios jaunuolė: p-lės Benita Aukštikalnytė, Marija Kunigonytė, Monika Šlamaitė, Elvira Butkiūtė ir Zulema Margetich.

Visas šitas parengimas pasidaro dar malonesnis, kai sužinai, kad tai mūsų kolonijos lietuviškojo žiedo darbas. Tik ką minėtos jaunosios idealistės, medicinos studentė Antonija Neniškytėi pirminkaujant, pačios surinko visas tas gausias dovanas, jas gražiai papuošė ir nuo pradžios iki gaulo visą sudėtingą parengimą pravedė, jo pelną paskirdama Aušros Vartų lietuvių parapijos vargonams pirkti. Gražus tikslas, gražus parengimas ir gražios jo ruošėjos, kurioms pelnytai tenka visos kolonijos pagarba ir dėkingumas už parodytą pasiaukojimą ir idealizmą, na ir už du tikrai malonius vakarus. (1k)

PAIEŠKOJIMAS

BOLESLOVAS SARAPINAS ir JONAS SARAPINAS, abu kilę iš Vaiškonų km., Ukmergės apskr., nuvykę Argentinon prieš pirmąjį pasaulinį karą, paieškomi ALFONSO STANKEVICIAUS, kilusio iš ten pat ir gyvenančio Jungtinėse Amerikos Valstybėse: 2721 Cruger Ave., New York, N. Y., U. S. A.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecanico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecánica y Estampados. Matrices de todas clases y para toda Industria

Eduardo Jusys

MOLINOS DE RAFFO 473
Telefono: 22 53 05 Montevideo

Sucesión de Antonio Checmanovski
Y VITI DIQUE Y VITI
FABRICA ESPECIALIZADA EN TORNOS PARA METALES
CELOSAS METALICAS
GRANDES
TELEFONO: 22-6538
22-6256
AVELLANEDA

COLIN M. CAMPBELL, Jr.
IMPORTACION - EXPORTACION
San Martín 579 (Tucuman)
Buenos Aires
T. E. 31 - 3081

ALEKSANDRO MINIAUSKO
SIUVYKLA "ALEJANDRO"
Lietuviams nuolaidos
Julio Herrera y Obes 1519,
Tel. 9-49-59 Montevideo

"ZEMAITIJA"

J. ir A. Burokų vasarvietė Ibicuy salose, milžiniškoje Parana upėje suteikia vasarotojui visus patogumus, lietuvišką virtuvę ir mandagų patarnavimą. Rezervuokite kambarius pas Sr. Sanchez Penaud agent.
Florida 165 (Galeria Guemes) piso 5, esc. 529, T. E. 33-9584

LIETUVISKAS KEDŽIŲ FABRIKAS

Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams
Bronius Eidukonis
Savininkas
Salta 265, Scarandí. T. E. 22-5461

Šulnis ir Geigas

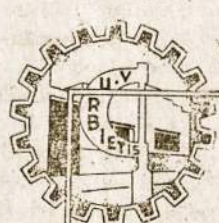
DIDELIS KEDŽIŲ FABRIKAS
Chile 765 Humberto I 1956
T. E. 20-9578 Avellameda

Ibicuy salose, gražioje gamtoje, trijų upių santakoj (Tres Bocas Sagastume, Islas del Ibicuy) V. V. Nalivaikos yra moderniškai įrengtas vasarnamis

"LIETUVA"

Čia galima pasimaudyti, laiveliu paplaukioti, pameškierioti, įvairių medžių parko pavėsy grynū oru pakvėpuoti, ramiai pailsėti.
Smulkesnes žinias galima gauti ir rezervuoti kambarius: Turismo Agencia, Florida 165 (Galeria Güemes) escritorio 529, piso 5. - T. E. 33-9584.

MAŠINŲ FABRIKAS
ŠALTAM METALO APDIRBIMUI
Kniedžių, Varžtų ir Veržkelių
Fabrikas

Marca Registrada
Vladas Urbietis
MORON 3596
(Altura Pavón 3500)
T. E. 241-0116 LANUS

DEŠIMT MEDICINOS STEBUKLŲ

Didelis Paryžiaus savaitraštis "France Dimanche" neseniai paskelbė straipsnį, kuriame aiškina, kad per paskutinį dešimtmetį padaryti atradimai medicinos srityje žmogaus gyvenimo vidurkį prailgina bent penkiolika metų. Štai tie "stebuklingieji vaistai", kuriais prailginamas gyvenimas:

1. Anglų profesorius Fleming atrado PENICILINĄ, kuris nuostabiai veikia prieš visokį gedimą ir yra padėjęs išlaikyti gyvybę daugybei žmonių.

2. Reumatizmu sergančių žmonių pasaulį yra daugiau, negu džiova, širdies ligomis ir vėžiu drauge paimtu. Prieštraumatinį priemonių atradėjai Hench, Kendall ir Reichstein pereinamais metais buvo apdovanoti Nobelio premija. CORTISONA ir vadinami A. C. T. H. jau yra žinomi vaistai prieš reumatizmą.

3. Pereinamais metais pradžią mokslininkai atrado naują vaistą — vitaminą B 12. Šio vaisto vienas gramas prieš mažakraujystę veikia tiek pat, kiek keturios tonos jauno versio jautų.

4. Paludizmas (pelkių drugys) ir malarija yra apėmusios didelę žmonijos dalį. Nuo paludizmo kasmet mirdavo 22 milijonai žmonių. Prieš šias ligas pe-reito karo metu pradžią atrado NIVAKINĄ, o anglai PALUDRINĄ. Abu jie veikia nepaprastai sėkmingai.

5. Daugelio ligų išnešiotojai yra visokie uodai, musės ir kiti smulkūs vabzdžiai. Jūs sumaikina dezinfekcinė naujausioji priemonė, vad. DDT.

6. Prieš kraujo sukretėjimą, arterijų užsikimšimą, venų uždegimus daktaro Link atrastas vaistas DICUMAROL yra nepaprastai sėkmingas. Su juo lygiagrečiai yra HEPARINA, kuri yra brangesnė, bet turi savo veikime kai kurių pirmenybių.

7. Jau nesunkiai nugalima haisioji Bazajevio (gerklės liaukų) liga naujaisiais ANTERGAN, FENERGAN ir kitais vaistais. Taip pat kova su visokiomis gerklės ligomis eina visai prie pa-baigos.

8. Dar tenka pridėti ATOMINĖS ENERGIJOS pritaikymą medicinos reikalams. Kai ir šita sritis pilnai ištirs.

Liet. Pamaldos Rosario Lietuviams

Kas sekmadienį Buen Pastor kopyčioje, Laprida ir Virasoro gatvių sankryžoje, 10.15 val. Aukštumas: San Martín 2900.

KULTŪROS ŽURNALO "AIDAI"

prenumeratoriai prašomi nedelsiant atsilyginti už šių metų prenumeratą. Galima įmokėti "LAIKO" Redakcijoje (metams \$ 50.—)

VASAROS METU LIETUVIŠKOS PAMALDOS MONTEVIDEO MIESTE

įvyksta antraisiais mėnesio sekmadieniais 9,30 val. švenč. Jėzaus ir Marijos širdžių parapijos bažnyčioje, Poso 4025.

ALFONSO BARTASIŪNO METALO LIEJYKLA "ZAPICAN"
Bronce - Aleación - Aluminio - Trabajos estampados - Soldadura autogena
Zapican 2789 - Tel. 2-94-47, Montevideo

Didelis Lietuvių Bičiulis
Dr. CHARLES M. SMART
DANTISTAS
Priėmimo valandos: 9.30 - 12 ir 14.30 - 16.
Córdoba 991, piso 5 Dep. B, Cap T. E. 31 - 7060

Daug sutapusių, jei su aparatu "ENLU" cigaretės pats namie darysi (Marca Registrada)
Industria Argentina — Reg. Nac. de la Int. Nr. 340823
Su aparatu "ENLU" gaminamos cigaretės su filtru ir be filtro gerai, greitai ir pigiai.
Siunčiamas apdėtu mokesčiu.
Praneškite savo adresą ir aparatą gausite į namus.
KAINA: \$ 15.— su persiuntimu.
Adresas: E. Rohde, Juan Jaures 264, Malaver, FCNGBM, prov. Bs. Aires

Įvairenybės

NUOSTABI PJŪTIS

Kansas mieste, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, šiomis dienomis buvo padaryta reta operacija. Dveju metų amžiaus mergaitei Patricijai Fredelake po vienos valandos užtrukusios operacijos iš dešiniojo plaučio buvo išimta saulėgrąžos sėkla, kuri jau buvo spėjusi išleisti šaknis ir gražų diegą.

NORI SUSIRAŠINĖTI

Pasiturinti lietuvė iš Europos nori susirašinėti su kuklia šeima ar rimtu kilnios sielos vyru, ne jaunesniu kaip 38-45 m. amžiaus, tikslu sužinoti Argentinijos gyvenimo sąlygas ir pasikeisti mišimtis bendrais gyvenimo reikalais. Adreso teirautis "LAIKO" redakcijoj.

● Perdaug ilgus deginimasis saulėje sumažina bent laikinai akių jautrumą šviesai. Dėl šios priežasties yra pavojinga vairuoti automobilį nakčia, jeigu dienos metu buvo ilgėliau degintasi saulėje.

DĖMESIO STATYBININKAMS IR NAMŲ SAVININKAMS!

Jeigu reikia sąžiningų ir gerai įvairius namų dažymo darbus atliekančių specialistų, kreipkis į LIETUVIŠKĄ NAMŲ DAŽYMO BENDROVĘ

Bendrovės vadovas — Vaclo. Sviderskas: La Rioja 2239, Avellaneda; reikalų vedėjas — Bronius Paliulionis: Estados Unidos 5048. Šiokiomis dienomis darbo pasiūlymo reikalais laikinai kreiptis į "LAIKO" Redakciją, o sekmadieniais ir šventadieniais — tuoj po pamaldų lietuvių parapijos skaitykloje tiesiog į vadovą ar reikalų vedėją.

METALO ISDIRBINIŲ FABRIKAS "LANCERO"

Gaminami įvairaus dydžio metaliniai archyvai kartotekos raštinėms ir draugijoms spintos
Vienintelis fabrikas P. Amerikoje, gaminąs iš šalto metalo didžiuosius varžtus
KAZIMIERAS DEVEIKIS-PIPIRAS
Pozos 254, Avellameda
T. E. 20-9758 - Particular: 20-9758

J. ČIKSTAS
FABRICA DE VITRINAS
BAHIA BLANCA 1279
CAPITAL FEDERAL

TEISĖS BIURAS Dr. Roman Ciechanow Dr. Roberto Rois

MAIPU 231 — BUENOS AIRES — T. E. 34 - 1020 ir 0601
Priima nuo 15 iki 18,30 val. šeštadieniais nuo 15 iki 16 val.

Išrūpina pasus "no-argentino" ir pilietybės dokumentus, sutvarko šeimos, darbo (jubilación), nekilnojamo turto, pirkimo, pardavimo ir įvairių sutarčių teisinius reikalus, veda civilines ir baudžiamąsias bylas, išverčia ir patvirtina dokumentus.

URUGVAJAUS LIETUVIAI

SKANDALINGAI GADINA LIETUVIŲ VARDĄ

Ką likimas nori nubausti, tam atima protą ir bet kokį padarumą. Pasinaudodamas Lietuvos nelaime, užsimanė toks ponas Paršaitis Šveicarijoje pasivadinti ne tik Tautinū, Gintautu, bet dar ir laikinuoju kovojančios Lietuvos prezidentu tremtyje. Prezidentu su ambicija visus padorius lietuvių šmeižti ir jiems grasinti, tuo pačiu metu rinktis sau bendradarbius panašius į save.

Na, ir paskyrė "prezidentas" tokius "ministrus", kaip "daktarą" P. Šacikauską, ne iš gero bėgusį iš nepriklausomos Lietuvos, iš Bolivijos, iš Argentinos, o dabar "garsinanti" lietuvių vardą Urugvajuje.

Pastarasis Paršaitis "nepaprastas Pasiuntinys ir igaliotas Ministras visai P. Amerikai" kai kuriais atžvilgiais toli pralenkė net ir Paršaitį. Jau keletą kartų jis, matomai, be savo šefo žinios, siuntinėjo Montevideo dienraščiams "laikinojo kovojančiosios Lietuvos prezidento prof. M. Gintauto" visokius pareiškimus, sveikinimus, notas etc., tuos raštelius sulipdydamas iš kitų autorių išpešiotų sakinių (mat, pats "daktaras ir ministras" nesugeba be klaidų parašyti jokio lietuviško ar ispaniško sakinio). Lietuvos Pasiuntinys Urugvajuje buvo viešai įrodžiusi tuos P. Š. triukus. Lietuvių — Urugvajiečių kultūrinė sąjunga šį be gėdos poną už plagijatus pašalino iš savo narių.

Bet šiemet Paršaitis "ministro" Urugvajuje mandrumas peršoko visas ribas. Naujų metų proga kai kuriuose Montevideo dienraščiuose pasirodė "sveikinimas viso pasaulio lietuviams" būk tai

M. Gintauto ("prezidentas") vardu, tačiau tai ne kas kita, kaip dieną prieš tai spaudoje paskelbto Italijos prezidento Einaudi viso pasaulio italams sveikinimo plagijatas. Jis nurašytas beveik ištisai, tik žodis Italia pakeistas Lituania (combattente. demcraatica ir pan.).

Net ir p. Paršaitis savo "ministrą" Urugvajuje už tokius pasitarnavimus lietuvių vardui, rodos, turėtų papeikti, o jau Lietuvos partizanai, kurių vardą šitie neatsakingi ponai plačiame pasaulyje piktinaudoja, jiems tikrai nepagalietų "beržinės košės su druska", o gal ir kulikutės...

PAKELIUI Į MONTEVIDEO

Sausio 25 d. laivu "Brasil" iš New Yorko į Montevideo išplaukė kun. V. Mikalauskas S. J. Montevideo mieste apsigyvens vietinių jėzuitų namuose (Caigua 3711). Drauge su kun. Stanislovu Grigaliūnu jaunasis misionierius dirbs lietuvių pastoracijoje. Kiek vėliau laikiama atvykstant ir garšaus misionieriaus jėzuito kun. J. Bružiko, kuris pakeliui užsuks į Braziliją.

Kun. V. Mikalauskas yra kilęs iš Plungės. Kunigu išventintas 1947 m. Romoje. Baigęs Gregorianumo universitetą licenciato laipsniu. Filosofiją yra baigęs Miunchene.

DIDELIS VIESBUTIS - VASARNAMIS HOTEL ANITA
Savininkas Mykolas Kekutt
Estación TEHA, Sierras de Córdoba
Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į "LAIKO" Redakciją.

BALDŲ FABRIKAS
Gaminami visų rūšių ir stilių baldai
Antanas Girdauskas
Savininkas
Hernandarias 1721, Buenos Aires

LIETUVIŠKA BALDŲ DIRBTUVĖ
Gaminami įvairių rūšių baldai valgomiesiems - miegamiesiems ir t. t.
Savininkas
Nikodemus Skrandžius
LUZURIAGA 750
Buenos Aires T. E. 21-2577

LIETUVIŠKA VALGYKLA RESTORANAS
Kazimieras Duda
Savininkas
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai. Mandagus ir greitas patarnavimas
Pedro Mendoza 2117. T. E. 21-2952

TALLER MECANICO EN GENERAL
Taisomi visų rūšių automobilių ir sunkvežimiai, sutvarkomi karboratoriai ir t. t.
Darbas atliekamas sąžiningai ir garantuotai
J. Sudnius ir D. Reale
Entre Rios 1866, Capital
T. E. 23 - 0903

Inž. JONAS ČEKANAUSKAS
Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas. Gaminama automotinėmis staklėmis
BRANDZEN 2555
AVELLANEDA T. E. 22-9264
T. E. Particular: 22, Avellaneda 7812

Jei siuvėjas reikalingas, Būk taupus, ekonomingas: Drąsiai ženki pas NENIŠKĮ. Negaišnodamas nė biškį.
Siuva jis ir miesto frantams Ir įtinka elegantams. Nors pigiai paims siuvėjas, Džiaugsies, į svečius nuėjęs!

JUOZAS NENIŠKIS
DIDELIS ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS
CESPEDES 2485 (altura: Cabildo 1200)
Belgrano, Buenos Aires T. E. 73, Pampa 2916

MECHANINĖ DIRBTUVĖ
Veržeklių gamyba. Gaminamos standartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės
Inž. JONAS RAMANAUSKAS
ANATOLE FRANCE 390
SARANDI T. E. 22 - 2034 AVELLANEDA

VASARIO 16 MINĖJIMAS URUGVAJUJE PER RADIO

Šiemet Vasario 16 bus minima net per dvi Montevideo radio stotis trim atvejais.

VOZ DEL AIRE skiria ypatingą programą vas. 16 d. 21 — 21.30 val. vakare. Kalbės švietimo viceministras Francisco Gómez Haedo, Lietuvos min. dr. K. Grauzinis ir kt.

RADIO AGRONOMIA vas. 16 d. 12.10 val. dieną duos atitinkamų kalbų ir muzikos ir ta pati stotis vasario 18 d. 12.10 val. dieną duos net 40 minučių lietuviškų dainų su kultūrine paskaita. Lietuviai, dėmesio šiai brangiajai šventei!

SVECIAS IŠ BUENOS AIRES

Sausio 22—24 d. d. įvairiais lietuvių reikalais Montevideo lankėsi svečias iš Buenos Aires kun. dr. K. Černiauskas M. I. C. Čia būdamas svečias lankėsi pas Argentinos ambasadorių dr. Luis H. Yrigoyen, Lietuvos Pasiuntinį Dr. K. Grauzinį ir kai kuriose Urugvajaus įstaigose. Taip pat aplankė lietuvių kolonijos kleboną kun. St. Grigaliūną, A. Grišoną, p. V. Dorelį, pp. J. ir B. Labašinskus ir k. Visą laiką buvo sustojęs "LAIKO" garbės leidėjo ir žymaus U. L. Kultūros Ds-jos veikėjo p. Antano Brazio namuose.

BERISSO

"MINDAUGO" CHORAS
BAŽNYČIOJE

Sausio 14 d. neseniai suorganizuotas, Alfonso Petraičio vadovaujamas, "Mindaugo" draugijos choras pirmą kartą giedodavo per lietuvių pamaldas bažnyčioje. Pirmasis pasirodymas bažnyčioje buvo visai geras ir sutraukė daug žmonių. Lietuviškos giesmės lietuviams patinka ir kelia jų dvasią.

ELEKTROS INSTALACIJA
Namuose ir dirbtuvėse. Įvairių elektrinių prietaisų bei motorų taisymas
P. Mačernis
Isleta 3865 4 de Junio

PRITYRUSI MODISTĖ
Onutė Zupkienė
Gral. Aguilar 1253 Montevideo

Rudolfo Kureikio
LIETUVIŠKA KIRPYKLA
BRASIL 800 4 DE JUNIO
(priešais Lietuvių Salę)

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA "EUROPA"
Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilmių paruošimui
Jonas Motekūnas
Savininkas
Curupayti 230-32, Gerli, Avellaneda
T. E. 241, Lanus 0933

M. Valantinas
Firmos WARREN S. Atstovas
Isleta 3643 — Valentin Alsina
Parduoda ant išsimokėjimo žibalinės ir elektrinės virtuves (cocinas), kambariams šildyti krosnis (estufas), šaldytuvus (heladeras), ventilatorius ir kitus namų reikmenis.

Alfonso Barlašiuo
Metalų liejimo ir apdirbimo įmonė
ZAPICAN 2789
Telefono: 23 7 48 Montevideo

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ
Didelis pasirinkimas
Juozas Kučinskas
Savininkas
Gral. Roca 700 Avellaneda

Modas Survila
ESMERALDA 823 T. E. 31-8446

ROSARIO LIETUVIAI

KRIKŠTYNOS

Naujųjų Metų pradžioje buvo gražios krikščionys p. p. S. ir V. Seniūnų namuose. Buvo pakrikščityta jų dukrelė Monika Estela N. S. de Guardia bažnyčioje. Krikšto apeigas atliko kun. K. Vengras M. I. C., o krikšto tėvais buvo M. M. Kvietkauskienė ir V. Seniūnas. Šeiminingai ta proga surengė gražias vaišes, kuriose dalyvavo Kvietkauskų, Seniūnų, Stasevičių, Baublių ir Bagdžių šeimos ir daugelis pavienių, kaip K. Liutkevičius, P. Mačiulis ir k. Buvo pasakyta keletas kalbų ir lietuviškai padainuota.

TRIŲ KARALIŲ PIETŪS

Petras ir Ona Daugiai, jų dūkrelei Dianai pagelbstint, suruošė "Trijų Karalių Pietūs". Ta proga savo gimimo dieną minėjo G. Marčiulionytė. Jaukiuose pietuose dalyvavo A. Plepienė, A. Kalainienė, L. Kalainytė, E. Matulytė ir svečiai iš Buenos Aires: A. Slančiauskas, A. Maniušis ir P. Lopez (gerai kalba lietuviškai). Buvo padainuota keletas lietuviškų liaudies dainelių.

SURUOŠĖ VĖRMUTĄ

Jaunimas subruzdavo... Panelių D. Daugytės, S. Luckytės ir G. Marčiulio.

"LITUANIA"
BATŲ DIRBTUVĖ ir PARDUOTUVĖ
Taisomi ir gaminami įvairūs batai pagal užsakymą.
BRONIUS LESKAUSKAS
Defensa 1174 — Buenos Aires
T. E. 34 - 9091

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Stiprios ir gražios įvairaus stiliaus kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams.
Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis
Pedernera 3253 — Buenos Aires
T. E. 91 - 4570

FOTO EMILIJA
Atliekami įvairūs foto darbai
Emilija Jasiukynienė
Savininkė
NOGOYA 2969
Villa del Parque T. E. 50-7319

KĖDŽIŲ FABRIKAS
Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. - Didelis pasirinkimas.
Juozas Juška
Savininkas
R. GUTIERRES 1948
Avellaneda T. E. 22-5137

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo DIRBTUVĖ
Prima įvairius užsakymus
Antanas Barzdžius
Savininkas
Av. Alvarez Jonte 1657
Buenos Aires T. E. 59-5248

ALMACEN ANTONIO BUNDINIS
CANNING 1706, CAPITAL
T. E. 72-4020
Lietuviams, perkantiems daugiau kaip už 50 pezų, daroma 10 % nuolaida.

V. Rasiūno Optika
Gral. Mariano Acha 876 - MORON
Darbo valandos: Penktadienį 16—18, Šeštadienį 13—17 ir Sekm. 13—16 v.
Patogiausias susisiekimas col. 10 (iki klubo "Pomona")

"Lietuvos Aidai"
Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną sekmadienį 8 val. 30 min.
Radio Mitre LR6
Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

nytės pastangomis buvo suruoštas jaukus vermtas su pasilinksminimu. Dalyvavo apie 60 roziaričių ir garbės svečiai, atvykę iš Buenos Aires jaunuoliai A. Slančiauskas, A. Maniušis ir P. Lopez. Sveikiname jaunimą.

Rosario jaunimas dėkingas p. p. O. ir J. Liutkevičiams už leidimą naudotis jų gražiu daržu ir patalpomis ir taip pat p. Dūdai, kuris tvarkė garsiakalbį.

R. L. B. MINĖS VASARIO 16 ŠVENTĖ

R. L. Bendruomenė nutarė iškilmingai minėti Lietuvos Nepriklausomumo šventę. Pamaldos įvyks vasario 18 d., sekmadienį, 11 val. ryte, N. S. de la Merced bažnyčioje, Saladillo. Tuoj po to parapijos sode bus linksmas asado su atitinkama programa. Per pamaldas giedos choras. Asado bilietų kainos: vyrams \$ 5.—, moterims \$ 4.—, vaikams \$ 2.—. Visi Rosario lietuvių sukilime ir dalyvausime didžiojoje Lietuvos šventėje! (Bilietus reikia įsigyti iš anksto):

Pirmceilis Motery Grožio Salonas
KIRPYKLA "LA RUBIA"
Savininkė:
Ona Kasparienė
SOLER 3441
Buenos Aires T. E. 79-2528

MODERNIŲ VITRINŲ IR KRAUTUVIŲ IRENGIMŲ FABRIKAS
Įvairaus dydžio lentynos ir baldai vaistinėms, baltinių krautuvėms, barams ir t. t.
Kazimieras Kaminskas
Trelles 1543-47
Altura Gaona 2400
T. E. 59-1918 Buenos Aires

CASA MUSKETAS
Oficialus atstovas radio aparatų Victor y Marconi
*
Plokštelės Pianai Sanabria 2790-92
Akordeonai Capital
Armonikos T. E. 50-5948

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
M. Šlikas
PASAJE BLANDENGUES 3015
(altura H. Cortes 650)
Avellaneda

Jeigu nori pirkti arba parduoti
LOTA
bet kokio dydžio ir bet kokioje vietoje, kreipkis į
Antonio Zidelis
J. A. ROCA 854
HURLINGHAM, FCNGSM

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė
Gaminami nauji ir taisomi seni batai
Savininkas
Juozas Šnipas
Cabildo 651
Villa Porvenir Avellaneda

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS "LIT"
Didelis pasirinkimas. - Išpildomi įvairūs užsakymai. - Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas
Jonas Aukštikalnis
Vienas iš pirmųjų lietuvių, prakynęs kelią šiai pramonės šakai Argentinoje
Posadas 23 Avellaneda
T. E. 20, Wilde 7831
(aukštuma Avenida Mitre 4500)

ČIUZINIŲ IR UŽUOLAUDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ
Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Kainos labai prieinamos.
Antanas Salčiūnas
Juan B. Alberdi 933 - Buenos Aires
T. E. 60-2784

Buenos Aires Avellaneda

LIETUVIŲ INŽINIERIŲ ASADO

Sausio 14 d. PLIAS valdyba p. p. Gasevičių vasarvietėje surengė inžinierių, jų šeimų bei savo artimųjų pietus-asado. Pietūs po atviru dangum praėjo malonioje ir draugiškoje nuotaikoje. Dalyvavo p. p. Gasevičius su Ponia, J. Stankus su Ponia, inž. A. Dičius su Ponia, inž. B. Baranauskas su Ponia, inž. P. Krapovickas su Ponia, inž. L. Neimanas su Ponia, inž. J. Steikūnas su Ponia, Cikota su Ponia, Kavaliauskas su Ponia, inž. J. Ramanauskas, J. Neniškis su Ponia, kun. dr. K. Černiauskas, K. Norkus, B. Šerkšnas, A. Neniškytė, N. Grauziūnė ir S. Gintilaitė.

BERISIEČIAI LIETUVIŲ CENTRE

Berisio "Mindaugo" Draugijos vaidinimų būrelis sausio 20 d. Lietuvių Centre, Villa Lugano, su dideliu pasisekimu suvaidino scenos vaidelį "Sekminių vainikas". A. Miseliui ir P. Stroliai vadovaujant, jaunieji vaidintojai su išgyvenimu išpildė savo vaidmenis. Vaidino A. Žemaitytė, J. Mažnikaitė, O. Šimėnaitė, Šiaučūnaitė, M. Gvazdaitė, L. Klimaitytė, V. Stundžia, A. Rožanskas, P. Glemža, R. Mikelaitis. Po to pasirodė "Mindaugo" draugijos choras, A. Petraičio vadovaujamas ir I. Valantinavičiui pritariant akordeonu. Gyvai ir gražiai sudainavo keletą liaudies dainų, kurias publika palydėjo plojimais ir net iššaukė pakartoti.

PADEKA

Visiems draugams ir pažįstamiems, kurie, mano mylimam broliui Viktorui Naciui mirus, liūdesio valandoje užjautė, atsiuntė vainikus ar gėles, dalyvavo laidotuviuose ar palydėjo į kapines, ypatingai kun. P. Garšvai, Dr. H. De Cusatis, ponas Nekrošius, Mačiuliams, Pociams, Norušienėi, Brazauskams, Smilgevičiams, Volskiams, Subačiams, J. Paulauskui, J. Lokoševičiui reikiu nuoširdžiai padėk.

Kazimieras Nacius su šeima.

KUN. KAZIMIERAS VENGRAS
BUENOS AIRES

Sausio 20 d. iš Rosario į Avellaneda atvyko žymus Argentinos lietuvių veikėjas kun. Kazimieras Vengras M.I.C. Avellanedoje pasiliekia daugiau kaip savaitę laiko, rinkdamas aukų savo statomai naujai lietuvių bažnyčiai Rosario mieste.

Ponia Bertlingaitė Dailidienė sausio 15 d. iškilmingai atšventė savo 52 metines. Ta proga puikiam departamente, esančiam prie Palermo parko, suruošė šaunų priėmimą — pietus, kuriuose dalyvavo Argentinos Marijonų viršininkas kun. J. J. Jakaitis M.I.C., du svečiai iš Čilės — kunigai Jonas ir Antanas Kardauskai, ponios pusbrolis Vladas Didžiulis ir kt. "LAIKO" redaktoriui tarus sveikinimą, buvo sugiedota ilgiausių metų.

Žymi Aušros vartų lietuvių parapijos geradarė p. Dailidienė yra "LAIKO" rėmėja.

● P. p. Vanda ir Jonas Kiliai sausio 13 d. savo namuose, Villa Pueyrredón, minėjo savo vedybinio gyvenimo 15-ąsias metus ir p. Kilias gimimo sukaktį. J. Kilius yra užsienių reikalų ministerijos tarnautojas. Ta proga juos pasveikinti susirinko nemažas būrys lietuvių, anglių bei vietinių jų šeimų draugų. Be sveikintųjų, matėsi p. Rukšėnas su šeima, kun. dr. K. Černiauskas, kuris "Laiko" vardu pasveikino šio laikraščio rėmėjus, p. K. Norkus, inž. J. Ramanauskas, p. B. Šerkšnas, p. Paukštė su šeima ir daug kitų aukštųjų svečių.

Klierikas Vytautas Palubinkas M.I.C., baigęs Marijonų noviciatą Avellanedoje, sausio 4 d. laivu "Corrientes" išvyko į Romą baigti studijų. Čia jį mato atsiveikinantį su tėvais ir giminėmis pas jo brolių Antaną Palubinską Caseros priemiestyje.

A. A. PRANCIŠKA GALMINAITĖ
PAGOJIENE

Sausio 8 d. mirė Pranciška Galminaitė Pagojiene, kilusi iš Vieksnių parap., Medžialingės km. Lietuvoje buvo ištekėjusi už Aleksandro Pagojaus ir su juo atvykusi į Argentina 1907 m. birželio 23 d. Prieš 4 mėnesius buvo operuota, bet iš operacijos jau nebeapgijo. Paliko mūliūdas vyrą, dukterį Oną Glemžienę (Berisse), sūnus Antaną ir Joną. Po iškilmingų pamaldų Aušros Vartų parapijos bažnyčioje sausio 10 d. nemažas būrys lietuvių palydėjo į Sarandi kapines.

● Violetos Mušketaitės 15-ąsias metų sukakties proga p. p. Ona ir Leonas Mušketai savo namuose, Monaco 4427, Villa Devoto, sausio 20 d., surengė savo artimiesiems ir draugams jaukią vakarienę. Vakarieneje dalyvavo didelis būrys mūsų kolonijos pramonininkų ir kultūrininkų bei keletas vietinių šeimų, tarp kurių matėsi J. Valečka, J. Čikštas, K. Kaminskas, J. Grudzinskas, P. Čepas, Janulionis, S. Katinas, A. Kiaulis, A. Krasauskas, J. Čiolnas, A. Kėkštas, Činkus, A. Lukšėnas, P. Žuosas, J. Krikščūnas, J. Kanapinskas, A. Morkūnas, Bebrentas, P. Čepulėnas, Bražėnas, A. Patapavičius, V. Delionis, C. Dukevičius, J. Vanagas, P. Černiauskas, Lapinskas, V. Gorseliak, D. Nobis, C. Liceo visi su savo šeimomis, P. Ožinskis, Z. Krasauskas, K. Misiūnas, Y. Strumskis, J. Norkus, B. Čiabis, J. Ramanauskas, A. Jurėnas, A. Mušketai, Pocius, V. Jusaitis, J. Maslaveckas, P. Senkus ir k. Per vaishes sukaktuviniškai svečiai sugiedojo Ilgiausių Metų. Taip pat skambėjo lietuviškos dainos ir lietuviška muzika.

MIRĖ VIKTORAS NACIUS

S. m. sausio 11 d. po trumpos ligos nuo kraujo spaudimo mirė Viktoras Nacius. Velionis buvo gimęs 1903 m. rugsėjo 16 d. Plaušinių km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. į Argentina atvyko 1929 m. rugsėjo mėn. Nugalėjęs pirmuosius emigranto vargus, įsikūrė šiame krašte ir 19 metų išdirbo vyriausiu virėju ligoninėje (Sanatorio Dr. Hector De Cusatis, Pueyrredón 845-853.) Buenos Aires'e. 1938 m. vedė Uršulę Sarpalytę, kuri liko dideliame liūdesyje. Gyveno visą laiką Viamonte 2661 prie pat savo darbotvietės. 1948 m. rugsėjo 13 d. sulaukė savo brolio Kazimiero Naciiaus su šeima, kuriuos išsivietė iš Vokietijos. San Martin mieste lyje statė dviejų aukštų namus, kuriuos tikėjosi artimiausiu laiku užbaigti ir į juos persikelti gyventi. Liko nebaigtas vidaus įrengimas.

V. Nacius buvo labai gero ir takaus būdo, todėl visų buvo labai mylimas. Taip pat dėlto, nors staigiai mirė, į laidotuves susirinko didelis būrys jo draugų iš Lietuvos ir pažįstamų ir beveik visos ligoninės personalas. Laidotuviuose dalyvavo velionies brolis K. Nacius su šeima, jo artimas kaimynas iš Lietuvos kun. P. Garšva, kuris taip pat atliko religines apeigas, J. Nekrošius su šeima, P. Mačiulis su šeima, St. Pocius su šeima, Narušienė, J. Paulauskas, J. Brazauskas su šeima, Smilgevičius su šeima, Volskis su šeima, M. Sabučius su žmona, J. Lukoševičius, ligoninės direktorius Dr. De Cusatis ir daug kitų. Beveik visi dalyvavusieji atsiuntė vainikus ir gėlių. Iš ligoninės, kurioje darbavosi, buvo palydėtas į Chacarita kapines.

PAIEŠKOJIMAS

Jono Balčiūno, į Argentina atvykusio 1948 m., paieško A. Černius iš Australijos. Jo adresas: 32 North St., Adelaide, South Australia.

Antrukai "Laiko"
Garbės Leidėja

EMILJA PUSLAITĖ BRAZIENĖ yra šio "LAIKO" numerio Garbės Leidėja ir kartu pirmoji, išleidusi jau antrąjį šio laikraščio numerį.

Kilimo nuo Šiaulių, p. Emilija į Urugvajų atsikėlė 1928 m., kur netrukus ištekėjo už žinomo Urugvajaus Lietuvių Kultūros Dr-jos veikėjo p. Antano Brazio, vyr. "LAIKO" redaktoriaus brolio. Grynai iš savo darbo santuopų pp. Braziliai šiandien gyvena pasiturinčiai: nuomoja dvejis nuosavus namus puikiam Pocitos rajone ir trečiajame patalys gyvena. Abu pavyzdingi lietuvių patriotai, pp. Braziliai visuomet pasižymėjo dosnumu, keliais atvejais žymiai paremdami U. L. Kultūros Dr-ją ir visuomet dosniai aukodami Tremtinių Vaikams Šelpti Draugijai, kurios narė ir uoli darbuotoja yra p. Emilija Braziėnė. Tai yra puikus pavyzdys, kad savosios kolonijos kultūrinių ir labdaros reikalų rėmimas yra prieinamas kiekvienam ir kad dar niekas dėl to elgeta netapo. Priešingai, tamsus egoizmas ir drebėjimas dėl smulkiausio cento, duodamo lietuviškai draugijai ar spaudai, luidija apie žmogaus žemumą ir tautinį bei dvasinį bankrotą.

Nepaslapstis, kad šitų šviesių ir nuoširdžių patriotų namai yra plačiai atidari lietuviškiems veikėjams ir kultūrininkams. Dažnas pp. Brazilių svečias yra Lietuvos Ministras Dr. K. Grauziūnis su savo bendradarbiais, lietuvių prietelius p. Martinez Bersetche ir kt. Čia kurį laiką gyveno rašytojas K. Čiabras, čia atostogavo žymūs pianistas Andrius Kuprevičius, naudodamasis už poros kvadrų esamu puikioju Pocitos pliažu, ir kt.

Sveikindama su antrojo "LAIKO" numerio išleidimu, "LAIKO" redakcija ir administracija nuoširdžiai dėkoja p. Emilijai ir linki, kad jos kilnus pavyzdys, pradėdamas "LAIKO" platinimo vajeaus mėnesį, atneštų geriausių vaisių.

NAUJIEJI "LAIKO" RĖMĖJAI

Veneueloje: Juozas Kukanauza 2 dolerius, Vladas Venckus 1,30 dol., Ksaveras Stanijauskas 1 dolerį

Argentinoje: Antanas Banys \$ 40, Antanas Avietynas \$ 20, Pranas Dombras \$ 20, Juan L. L. \$ 20, Pranas Maselskas \$ 10, Julija Ramancikas \$ 10, Juozas Čiukstys \$ 5, Augustinas Eizelis \$ 5, Kazimieras Januševičius \$ 5, Jonas Pelanias \$ 5, Jonas Povilonis \$ 5, Kazimieras Savičius \$ 5 ir Juozas Lipnickas \$ 2.

Visiems paskelbtiesiems ir nepaskelbtiesiems "LAIKO" Rėmėjams redakcija ir administracija taria nuoširdų lietuvišką ačiū.

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Vasario 18 d., sekmadienį, bus minima Lietuvos Nepriklausomybės 33-čioji metinė sukaktis, 10,30 val. Aušros Vartų šventovėje, Avellanedoje, iškilmingos pamaldos: 17 (5) val. Lietuvių salėje bus didelis tos šventės minėjimas. Programoje paskaita, šv. Cecilijos choras, Lietuvių Tautinis Ansamblis ir k. Visi kviečiami prisidėti prie tos šventės minėjimo.

KARNAVALAI LIETUVIŲ
SALĖJE AVELLANEDOJE

Vasario 3, 4, 5 ir 6 dienomis VYČIAI rengia Lietuvių salėje Avellanedoje, įdomius K a r n a v a l ų parengimus su įvairia programa ir pasilinksminimais. Pradžia 9 val. vak.

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires

LAIKAS

"EL TIEMPO" Semanarie Lituanico
MENDOZA 2280, Avellaneda, Buenos Aires

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 4289
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 4015

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 318870

Director responsable: Pbro. Casimiro Vengras. T. E. 20-9027 — Redaguoja Redakcinė Kolegija. Vyr. Redaktorius: Dr. P. Brazys. — Pinigus siūsti Administratoriui: Franciso Garšva. — KAINA: Argentinoje metams \$ 20, pusmečiui \$ 10.—, atskiras nr. \$ 1.—. Urugvajuje metams 4 Urugv. peza. Kitur — metams 2 doleriai. Norint gauti "LAIKĄ" ORO PASTU, prie metinės prenumeratos reikia pridėti: Pietų Amerikoje 1 dolerį, kitur 3 dolerius.

1951. I. 30

IV METAI

Nr. 39

● Sausio pradžioje per gaisrą nukentėjo tremtinė Marija Tolūzakaitė Pūdimaitienė - Diatlenko. Prieš porą metų atvykusi iš Danijos, jau buvo šiek tiek užsidirbusi ir susitaupiusi, bet gaisras sunaikino visus jos, vyro ir vaikų drabužius ir sutaupas. Kai kurie tautiečiai atėjo į pagalbą, tarp kurių reikia pažymėti p. Lukoševičių, p. Pijų Sakalapską, Z. Jušką (Berisso) ir k. Kas galėtų dar kuo nors padėti nelaimės ištiktajai, prašomi kreiptis į Lietuvių Parapijos raštinę. Šeima turi du vaikučius: viena 10 metų ir antrą 3 m.

● S. m. sausio 21 d. p. p. S. ir J. Nekrošius namuose, San Martin, buvo surengtos jų giminėms ir draugams jaukios vaišės. Maloniųjų šeiminių svečių tarpe buvo kun. P. Garšva, agr. A. Šantaras, p. J. Gurevičius su Ponia, p. P. Mačiulis su šeima., p. V. Grigaitis ir k. Kaip paprastai lietuviškoje vaišėje, prie skanaus užkandžio buvo kalbama tautiniais ir kultūriniais kolonijos reikalais bei skambėjo lietuviška daina.

● Antanas Nekrošius, baigęs technikos mokyklą ir dirbas mechaniku viename fabrike, su kitais dviem dalininkais atidarė savo mechanikos dirbtuvę San Martin priemiestyje. Tenka palinkėti naujam pramonininkui sėkmės.

● Nildos Čeičytės gimimo sukakties proga p. Čeičienė savo namuose, Valantin Alsina, sausio 20 d. surengė savo artimiesiems jaukią vakarienę. Vaišėse dalyvavo didelis būrys maloniųjų šeiminių draugų, pramonininkų ir mūsų kolonijos kultūrininkų. Buvo sugiedota Ilgiausių Metų, pasikalbėta, ir lietuviškai padainuota.

● Stasy Timinskas, uolus lietuvių parapijos darbuotojo sūnus, pašauktas Argentinos kariuomenės. Tarnybą atlieka Campo de Mayo.

● Agromomas Antanas Šantaras Lietuvai Išlaisvinti Centro Valdybos narys sausio pradžioje turėjo pasikalbėjimą su La Platos provincijoje Žemės Ūkio ministru Dr. J. B. Marenzi ir buvo jo pasiūstas inspekciniams tikslais į Colón miestą pieninės steigimo ir pieno pristatymo organizavimo reikalui.

ANSAMBLIETĖS VESTUVĖS

Kaip jau buvo rašyta praėjusiam "LAIKO" numeryje, 1950 m. gruodžio 31 d. Lietuvių Aušros Vartų bažnyčioje Avellanedoje įvyko Tautinio Lietuvių Ansamblio narės ir "LAIKO" garbės leidėjos Vladės Ališauskaitės vestuvės su Jurgiu Marenholcu. Vestuvėse dalyvavo visas Ansamblis ir buvo išlaikytos visos lietuviškų vestuvių apeigos. Viršuje: Pamerges ir pabroliai bažnyčioje; viduryje: Jaunųjų priesaika; apačioje: Jaunieji prie vaišių stalo Lietuvių Salėje. Iš kairės dešinėn: jaunosios tėvas Andrius Ališauskas, jaunoji, jaunasis, svecia Ona Deveikienė, svotas Andrius Marenholcas. Viršų matyti dovanų dalis.

